

VENDEGÜNK VOLT

A sepsiszentgyörgyi színház portréja

HANG-ADÓK

Bepillantás a szinkron világába

NEMLAZER

MAGAZIN

24/12

2024/25-ös évad

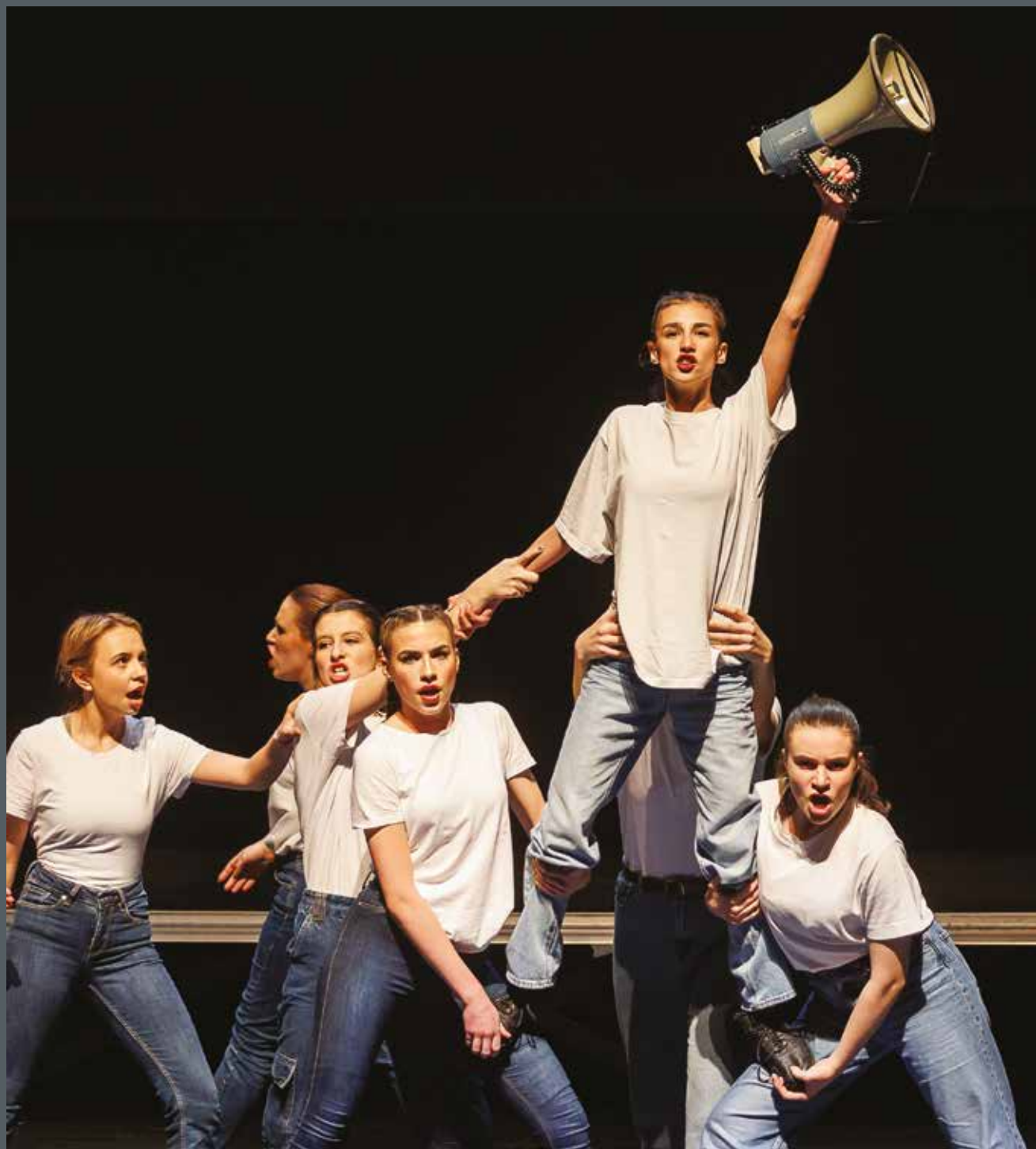
XII/4. szám

DECEMBERI
ÉS JANUÁRI
ELŐADÁS-
ÉS PROGRAM-
AJÁNLÓVAL

AJÁNDÉK

Berecz András utakról, ünnepről, mesékről

NYITÓKÉP

AJÁNDÉK

„Azt hiszem, a gondoskodás minden ajándék lényege. Az, hogy figyellek, segítelek, jóban-rosszban, mert tisztellek, szükségem van rád, szeretlek. Az ajándék nyugalmas békeidőben ugyanaz, mint nehézség, háborúság, szenvedés idején, vagy csak egyszerűen hosszú úton – a segítségnyújtás. Nem állnak messze egymástól. Magasba emeli azt, aki kapja s tán még inkább azt, aki adja. Ünnepek fénypontja tud lenni, ha nem borítja el azt” – mondja karácsonyi beszélgetésünkben Berecz András, akit nemrég választottak a Nemzet Művészeinek sorába. *(Interjú a 30. oldaltól.)*

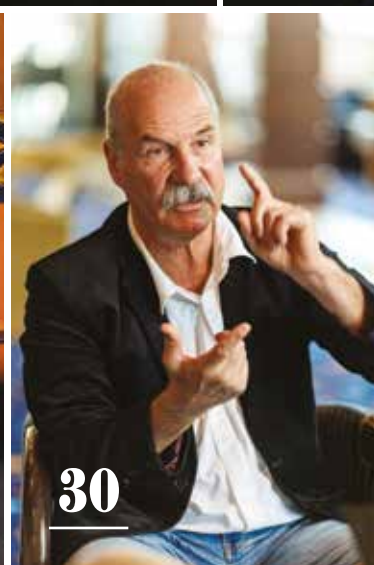
Magyar hangja... – halljuk a külföldi filmek elején vagy végén, és megtudjuk, ki volt az, aki kölcsön adta hangját, hogy Al Pacino vagy Joaquin Phoenix magyarul beszélhessen. Fókusz rovatunkban a szinkron világába pillanthatunk be a Nemzeti Színház művészeinek vezetésével. *(Összeállításunk 6. oldaltól.)*

A „Vendégünk volt” rovatunkban a Nemzeti Színházba látogató neves határon túli vagy vidéki színházakat mutatjuk be – ezúttal a 60 ezres erdélyi város, Sepsiszentgyörgy teátrumát ismerhetik meg az olvasók. *(Összeállításunk a 20. oldaltól.)*

Ha kíváncsiak, mi a véleménye Szécsi Noémi írónak és Sajgó Szabolcs jezsuita szerzetesnek az *Ázott hajában hét halott bogár ragyog* című előadásról, lapozzák fel Nézőpont rovatunkat *(39. oldal)*. Ha kíváncsiak, ki a Nemzeti Színház „örök Évája”, olvassák In memoriam rovatunkat *(50. oldal)*. Tamási Áron novellájából pedig megtudhatják, milyen is egy betlehemes színjáték *(52. oldal)*.

Áldott karácsonyt és boldog újesztendőt kívánva várjuk nézőnket előadásainkon, és addig is: jó olvasást!

Diák-premierek. Fialatok veszik birtokukba a Nemzeti Színházat minden januárban az Ádámok és Évák ünnepén. Tizenkettedik alkalommal érkezik mintegy kétszáz diák, tucatnyi színjátszó csoport, amelyek ez alkalommal egy-egy bibliai történetet mutatnak be. A fotón a tavalyi ünnepen is fellépő budapesti Nemes Nagy Ágnes Művészeti Szakgimnázium diákjai láthatók. | fotó: Eöri Szabó Zsolt

6

Fókuszban a szinkron

Nézünk egy jó filmet, és nem is csodálkozunk azon, hogy Al Pacino, Joaquin Phoenix vagy Halle Berry milyen jól beszél magyarul. Azért nem, mert jó a szinkronhangjuk. A Nemzeti Színház művészeivel, egy legendás szinkronrendezővel tekintünk be a műfaj kulisszái mögé...

21

„Bátor színházat teremteni”

Európai művészszínház egy erdélyi kisvárosban. Röviden így jellemezhető a sepsiszentgyörgyi Tamási Áron Színház elmúlt három évtizede. A társulatot vezető Bocsárdi Lászlóval arról is beszélgettünk, miért félték eleinte attól, hogy egyszerűen elzavarják őket...

30

Karácsonyi beszélgetés

Régies szerkezetű társadalmakban a nép lelke az énekes mesemondó. Ő a közös emlékezet, vigasztal, bátorít, ő tudja, hogyan, s mit gondoltak az elődök a világról, saját magukról, bennük lakik a nép méltósága, emlékezete... (Berecz András)

50

Lukács Margit 110

„Elfáradni csak előadás után szabad, s az előadás számomra addig tart, amíg élek” – mondta a 110 éve született Lukács Margit, Madách Imre művének, Az ember tragédiájának „örök Évája”. Több mint öt évtizeden át volt a Nemzeti Színház társulatának tagja.

NEMZETI magazin – a Nemzeti Színház ingyenes időszaki kiadványa • 2024. december • XII. évfolyam 4. szám |

Főszerkesztő: Kornya István • A szerkesztő munkatársa: Görömbölyi László • Fotó: Eöri Szabó Zsolt • Korrektúra: Lukácsy György

| Kiadó: Nemzeti Színház Nonprofit Zrt. • Felelős kiadó: Vidnyánszky Attila vezérigazgató • Médiaajánlat: 30/508-4711 | Nyomdai

előkészítés: Inform-Line Stúdió Bt. | Nyomás: HTS-ART Nyomda | Megjelenik 6000 példányban | Lapzárta: 2024. december 11.

Címlapon:
Berecz András

a Betlehemi pásztorcímű előadásában
| fotó: Eöri Szabó Zsolt

JEGYVÁSÁRLÁS

Jegypénztár a Nemzeti Színházban

1095 Budapest, Bajor Gizi park 1.

telefon: +36 1 476-6868

e-mail:

jegypenztar@nemzetiszhaz.hu

Nyitvatartás:

H–V: 10–18 óra, illetve az előadások
kezdetig.

www.nemzetiszhaz.hu/jegyinformacio

FÓKUSZ • A SZINKRON

- 7** „Mindennek tökéletesnek kell lennie” – Aprics László
- 11** Magyar hangja... A magyar szinkronizálás története
- 12** „A hang mögül előtüremkedik a habitus” – Rátóti Zoltán, Schnell Ádám
- 17** Nem moziban vagy! – Blaskó Péter
- 18** Vidékről lehetetlen – Rubold Ödön
- 19** Hozzá tudtam adni – Söptei Andrea

VENDÉGÜNK VOLT • A SEPSISZENTGYÖRGYI TAMÁSI ÁRON SZÍNHÁZ

- 21** „Bátor színházat teremteni” – Boczárdi László
- 24** „Nem vagyunk örültek” – Pálffy Tibor
- 26** Beleszülettek – Kónya-Útő Bence, Korodi Janka
- 27** Gulyás Gábor: Szabadon lélegezni
- 28** Bodó A. Ottó: Népszínházról művészi műhelyig

KARÁCSONYI PORTRÉ • BERE CZ ANDRÁS

- 30** Amitől még a mesemondó is elnémul...

36 PREMIER GALÉRIA • VÉR VAGYOK

NÉZŐPONTOK •

ÁZOTT HAJÁBA HÉT HALOTT BOGÁR RAGYOG

- 38** Szécsi Noémi: Zúzós rekviem
- 38** Sajgó Szabolcs: Mit adhat?

12. MITEM

- 40** Utazás térben és időben
- 43** MITEM-előzetes

ELŐADÁS-AJÁNLÓ

- 44** Esthajnal | István király | Macskajáték | Don Juan

PRÓBA KÖZBEN

- 48** A Rómeó és Júlia Kassán

50 IN MEMORIAM • LUKÁCS MARGIT

SZÍNHÁZNOVELLA

- 52** Tamási Áron: Karácsonyi pásztorocskák

56 PROGRAMAJÁNLÓ

59 VÁLTSON BÉRLETET

60 HAVI MŰSOR – DECEMBER, JANUÁR

KULTURÁLIS ÉS INNOVÁCIÓS
MINISZTERIUM

A Körhinta, A föltámadás szomorúsága
és az Egri csillagok című előadások
támogatója
a Nemzeti Kulturális Alap.

Nemzeti
Kulturális
Alap

FÓKUSZ • A SZINKRON

A photograph of two men in a recording studio. The man on the left is older, with glasses, wearing a dark quilted vest over a black turtleneck and blue jeans. He is wearing large black headphones and speaking into a professional microphone on a stand. The man on the right is younger, with blonde hair, wearing a dark blue suit jacket over a dark blue shirt and blue jeans. He is also wearing large black headphones and holding a piece of paper. The background is a soundproofed studio with acoustic foam panels. A black music stand with a perforated top is in the foreground on the left. A black KORG speaker is visible in the background.

Nézünk egy jó filmet, és nem is csodálkozunk azon, hogy Al Pacino, Joaquin Phoenix vagy Halle Berry milyen jól beszél magyarul. Azért nem, mert jó a szinkronhangjuk. És akkor működik csak igazán a varázslat, ha nem is jelenik meg előttünk a magyar színész arca, aki a hangját adja. Fókusz rovatunkban a Nemzeti Színház művészeivel, egy legendás szinkronrendezővel tekintünk be a műfaj kulisszái mögé, és felidézzük a hőskort is. Mi rejlik a sokszor hallott mondat mögött: magyar hangja...

„Mindegy, milyen minőségű a film vagy a sorozat, amin dolgozunk, a mi munkánknak tökéletesnek kell lennie. Hiszen tudjuk, hogy egy jó szinkronnal javíthatunk a filmen, de egy rosszal ronthatunk is rajta.

„Mindennek tökéletesnek kell lennie”

Aprics László a szinkronélményről, remekművekről, dömpingmunkákról és a stimmelő ajakkerekítésről

Mennyivel nyújt többet a szinkron, mint a felirat? Mire kell figyelnie egy szinkronrendezőnek a felvétel megkezdése előtt, és mire a stúdióban? Mi miatt kapott dorgálást 1993-ban a Taxisofőr szinkronjáért? Mikor volt a mélyponton a hazai szinkron? Mindez és sok más egyéb is kiderül az egyik gyakran foglalkoztatott, neves rendezővel, Aprics Lászlóval folytatott beszélgetésünkből.

Ha az ember végigtekint a mozik, tévécsatornák, streaming platformok kínálatán, úgy találja, hogy annak jó része szinkronizált tartalom. Miért ilyen fontos a szinkron, és mi szól mellette a felirattal szemben?

– A felirat sok esetben nem tudja teljes mértékben visszaadni a mögöttes tartalmat. Ezért a szinkronrendező olykor elhagyhat az eredeti szövegből egy-egy mondatot vagy félmondatot, hogy a magyar szövegbe magyarázó sorokat illesszen a helyükre. Ez a szó jó értelmében vett csalás megengedett, hiszen a néző érdekeit szolgálja. A szinkron tehát – ideális esetben – teljesebb élményt és pontosabb képet nyújt a befogadónak a történet rétegeit illetően.

Ebből viszont az is következik, hogy a magyar szöveg tartalmában eltér az eredetitől. Holott a fordítással szemben támasztott elsődleges követelmény a szövegűség.

– Régebben nem így volt. Az akkori szövegírókat a szakzargon dramaturgnak hívták, pontosan azért, mert ha az kellett, hogy a magyar néző jól értse, változtatásokat eszközöltek a szövegben. Ma inkább az jellemző, hogy a szövegírók vagy fordítók készítik a magyar szöveget, és sokszor előfordul, hogy az általuk létrehozott verzió szinte nyersfordításnak tűnik. Az is előfordul, hogy a szinkron technikai része sem stimmel, vagyis a szótagszám, a szünetek, a gesztusok, az ajakkerekítések nem egyeznek az eredetivel. Ilyenkor a szinkronrendező, a színészek, a hangmérnök javítják ki a rossz szöveget. De természetesen ma is születnek kiváló szinkronfordítások.

Mitől jó egy szinkron a szinkronrendező megítélése szerint?

– Szerintem mindennek tökéletesnek kell lennie: a szereposztásnak, a szövegnek, a keverésnek, vagyis a dialógusok, a zene, a zörejek és az atmoszférateremtő hangeffektusok ösz-

Három monitor a vezérlőben: balra a szöveg, középen a film, jobbra a hangszávok. Az üveg mögött a szinkronszínésznek elég kettő: egy a szövegnek, egy meg a filmnek...

szességének. Nem minden hozzánk eljutó alkotás remekmű, de úgy gondolom, mindegy, milyen minőségű a film vagy a sorozat, amin dolgozunk, a mi munkánknak tökéletesnek kell lennie. Hiszen tudjuk, hogy egy jó szinkronnal javíthatunk a filmen, de úgy rosszal ronthatunk is rajta.

Milyen feladatokat végez a szinkronrendező?

– Megkeresem a fellelhető ismertető anyagokat a filmről, sorozatról – a rendezőjéről, a színészeiről, a forgatás körülményeiről. Ezután megnézem a filmet. Következik a legfontosabb, a szereposztás. A stúdióban aztán a rendezőnek kell irányítania a munkát, a gyártásvezető által megszervezett felvételi terv szerint: instruálni a színészeket, figyelni a színészi játékra... A szinkron csapatmunka: a gyártásvezető egyeztet, diszponálja a színészeket, és állítja össze – az elfoglaltságaikhoz igazítva – az optimális felvételi sorrendet, merthogy a jeleneteket nem kronológiában, vagyis a filmben vagy sorozatban szereplő sorrendben vesszük fel. Tehát a rendezőnek el kell mondania a magyar színésznek, hogy a szerepe és a történet szerint éppen hol tart abban a jelenetben, honnan jött, hová megy.

Minek alapján dönti el, hogy kire oszt egy-egy szerepet?

– A legfontosabb, hogy a magyar színész játékmódusa, habitusa, érzelmi világa egyezzen a külföldi színészével. Ehhez természetesen ismerni kell a magyar színészeket, és persze

nagyon kell szeretni őket. Életkorban, hangszínből a magyar színész lehet egy picivel idősebb vagy fiatalabb, magasabb vagy mélyebb hangú a külföldi kollégájánál. A fizikai hasonlóság sem feltétlenül szempont.

A hazai közreműködőkről szólva következetesen színészekről beszél, nem szinkronszínészekről...

– Igen, mert Magyarországon nem vált szét a színészszakma, nem jellemző. Tőlünk nyugatabbra sokkal határozottabb ez a kategorizálás. Ha nálunk az újságíró azt írja, „színész”, azt már nem kell külön odaírnia, hogy „szinkronszínész”. Ez azt sugallja, mintha a két terület szétválasztható volna.

Mi a helyzet akkor, ha egy szinkronrendező karakteridegen hangot választ?

– Vagy rossz pillanata volt – előfordul, emberek vagyunk –, vagy meg volt kötve a keze, kényszerhelyzetben volt. Vannak forgalmazók, akik ragaszkodnak a külföldi színész megszokott magyar hangjához. Ez nehéz kérdés, hiszen nem biztos, hogy a két színész minden filmben, szerepben tökéletesen illik egymáshoz. A néző viszont hiányolja a megszokott magyar hangot.

Ha már konkrét filmek és szerepek: Rátóti Zoltán a *Taxisofőr* című Robert De Niro, Schnell Ádám *Az igazság mindenkié*

Hangzörej készül a Pannónia Filmstúdióban A kapitány és hőse című német filmhez 1957-ben. | fotó: MTI – Horváth Tamás

című Al Pacino-film szinkronja kapcsán említette a nevét. Milyen benyomásokat őriz e munkákról?

– A *Taxisofőrt* '88-ban mutatták be a hazai mozik, felirattal, és csak 1993-ban vetítette le a Magyar Televízió, szinkronnal. Ekkor már ismert alkotás volt, úgyhogy a tévépremier után többen odajöttek hozzám az MTV éttermében azzal, hogy azt hitték, ezt a filmet lehetetlen szinkronizálni, de mégis sikerült. És valóban, ennyi idő elteltével is úgy gondolom, hogy a szinkron hűen visszaadja az eredetit, legyen szó a színészi játékról, a film atmoszférájáról, vagy épp az érzelmek megjelenítéséről. Az Al Pacino-film '79-es, de hazai mozipremierje nem volt, majd csak '93-ban vetítette az MTV. Emlékszem, Schnell Ádám elképesztő hevülettel és energia-bedobással alakította a főszerepet. De mert korábban a *Taxisofőr* kapcsán néhány néző levélben panasszal élt a tévé elnökénél, mondván, csúnyán beszélnek a filmben – amiért egyébként dorgálást is kaptunk –, *Az igazság mindenkié* egy pontján a magyar változatban a legkézenfekvőbbnél eggyel finomabb, enyhébb megoldást választottunk az angolban közkeletű, „f” betűs szó visszaadására. Megjegyzem, ezt Schnell Ádám is határozottan kérte...

Csaknem ötven évet töltött szinkronkészítéssel. Milyen korszakokat élt meg pályafutása során?

– 1971-ben kerültem a Magyar Televízióba, vágóasszisztensként. Ebből a pozícióból indulva lépegettem felfelé a ranglétrán: vágó lett belőlem, majd felvételvezető, aztán gyártásvezető, aztán rendezőasszisztens, végül rendező. A generációm tagjai hasonló utat jártak be, jellemzően rendezőasszisztensből lettek rendezők – részben ezzel magyarázható, hogy máig nincs önálló szinkronrendező-képzés Magyarországon. De a témára visszatérve: a rendszerváltás előtt súlya, rangja volt

APRICIS LÁSZLÓ (1953)

Pályája elején filmrendezőnek készült, aztán – tizennyolc éves korában – a Magyar Televízió filmszinkron részlegéhez került. Rendezői munkája az 1981-ben indult, *Kisfilmek a nagyvilágból* című sorozattal kezdődött. Az iszdb.hu (Internetes Szinkron Adatbázis) szerint azóta mintegy 1200 film és sorozat szinkronját rendezte. 2010-ben Magyar Köztársasági Ezüst Érdemkeresztrel tüntették ki.

Mozija válogatja

Szerettünk volna arról is képet kapni, hogy egy forgalmazó részéről milyen szempontok merülnek fel a szinkron és annak készítése kapcsán, ezért megkerestük Szalóky Bálintot, a Mozinet sajtókapcsolatokért felelős munkatársát.

Amint megtudtuk: a szinkronmunka megrendelője a forgalmazó. Első körben elfogadja a szinkronfordítást, ami jelentősen különbözik a feliratos változattól, hiszen a szájmozgás miatt a szótagszámnak passzolnia kell az eredeti szöveghez.

A feliratos változatnál viszont másféle szabályok érvényesek. A szöveg maximum kétsoros lehet, és figyelni kell az egy-egy sorban maximálisan megjeleníthető karakterszámra, valamint arra, hogy a feliratnak mennyi ideig kell látszódnia a vásznon ahhoz, hogy a nézőtérén ülők teljes terjedelmében, biztosan végig tudják olvasni. Mindebből következően a felirat általában tömöríti az eredeti szöveget.

A következő fázisban a film ismeretében a felkért szinkronrendező javaslatot tesz a megrendelőnek az egyes szereplők magyar hangjára, olyan szinkronszínészeket ajánlva, akik eleget tesznek a három fő szempontnak: szinkronizálták már a filmben szereplő színészt, illenek a filmbéli karakterhez, és elérhetőek a szinkronmunka tervezett idején. E javaslatok alapján a forgalmazó választ az egyes hangokból, vagy újabb javaslatokat kér, esetleg maga tesz javaslatot.

Arról, milyen szempontok szerint dönti el a forgalmazó, hogy készül-e szinkron egy adott filmhez vagy sem, saját gyakorlatukról Szalóky Bálint elárulta: a gyerekfilmjeiket leszámítva, amelyeket mindig szinkronizálnak, minden filmükből készítenek a szinkronizált mellett feliratos változatot is. Ilyenkor a mozi dönti el, melyiket szeretné műsorra tűzni. Tapasztalataik szerint a plázamozik a szinkronos, a művészmozik a feliratos verziót választják.

R. H.

a magyar szinkronnak, ami részben abból adódott, hogy a legjobb magyar színészek szinkronizáltak, saját zsenialitásukkal támogatva vagy éppen feljavítva az adott külföldi színész teljesítményét. A rendszerváltás után azonban beköszöntött a kazettaszinkron kora, amelyben a nyugatról behozott VHS-kazetták magyar hangsávjának elkészítése jelentette a legfőbb feladatot. A minőség nem igazán számított, úgyhogy nemegyszer nem is készült a szó hagyományos értelmében vett, tisztességes szinkron ezekhez a filmekhez.

A VHS-korszak filmjeinek rajongói máig nosztalgiával emlegetik e hangalámondások okozta élményt...

– Elhiszem. Készítésük viszont nem javította a magyar szinkron szakmai megítélését. A kilencvenes évek második felében úgy gondoltam, a kereskedelmi tévék pénzt is hoznak magukkal, és ettől ismét felvirágozik majd a műfaj, de nem így történt. Megkezdődött a dél-amerikai sorozatok magyarítása, amely futószalagon végzett, lélektelen dömpingmunka volt, úgyhogy összességében inkább rontott a hazai szinkron helyzetén. De persze, akkor is sok remek szinkron készült, ahogy azóta is, nagyszerű rendezőkkel, stábokkal, színészekkel.

Felteszem, az, hogy a stábtagok meglehetősen alacsony gáziért dolgoznak, feszített tempóban, nem igazán javítja a hangulatot...

– Bár én csak jó hangulatban, baráti légkörben tudok dolgozni, valóban, a stábtagok gázsija sok éve nem emelkedett. A színészeknél talán valamicskét jobb a helyzet. Ami pedig az időtényezőt illeti: míg a hetvenes években egy átlagos, tévében vetített, másfél-kétórás nagyjátékfilm szinkronjának elkészítésére 4-5 nap – vagyis összesen mintegy 35-40 óra – jutott, ma általában két-három nap alatt végezzük el ezt a munkát, ami nemegyszer napi 11-12 órányi elfoglaltságot jelent.

Nemzetközi kitekintésben hogy áll a jelenlegi magyar szinkron? Milyen például a szlovákhhoz, a románhoz vagy a szerbhez képest?

– Konkrét részletekkel nem szolgálhatok, azt viszont tudom, hogy a hazai szinkronkészítés gyakorlata – tehát a gyártási folyamat – eltér a környező országokban kialakult gyakorlattól. Ez a saját arculat legalább hetven évvel ezelőtt jött létre. Az, hogy az ország legjobb színészei szinkronizáltak, döntően befolyásolhatta az akkoriban kialakult metódust, ami részben – például a használt szakzsargont tekintve – mind a mai napig megmaradt.

REGÉNYI HUBA

| fotó: Eöri Szabó Zsolt

Magyar hangja...

A magyar szinkronizálás története 1935-ben kezdődött és legalább két hőskort élt meg a streaming csatornák – a Netflix, az HBO és társai – megjelenéséig.

„Oly régen öleltél önfeledten, spontán, / rágódtál inkább a levesbe főtt sonkán” – halljuk máig Csákányi László hangján a legendássá vált Romhányi József-kínrímet a *Frédi és Béné, avagy a két kőkorszaki szaki* című rajzfilmsorozat magyar szinkronos változatában. A *The Flintstones* című amerikai széria a „rímhányó Romhányi” „költői” fordításának és a négy főszerepet alakító szinkronszínésznek (Csákányi mellett: Psota Irán, Márkus László, Váradi Hédi) köszönhetően új életre kelt 1966-os magyarországi bemutatásakor. A sorozat magyar változatának népszerűségét jól tükrözi Csákányi Eszter színművész visszaemlékezése: „Egyszer apunak volt valamiféle közlekedési bakija, és megállították a rendőrök. Azt kérték tőle, hogy mondja Frédi hangján a nevét, ahogy szokta a részek végén, akkor elengedik. Apu megtette, és valóban továbbengedték.”

Hosszú utat tett meg az 1960-as évekig, vagyis a hőskorig a magyar szinkron. A téma legrészletesebb (és legszórakoztatóbb) összefoglalása Dallos Szilvia nevéhez kötődik, aki a 2005-ben megjelent *Magyar hangja – A szinkronizálás története* című könyvében áttekinti a kezdetektől az intézményesülésen át a felhígulásig tartó hazai szinkrontörténetet. A szerző természetesen maga is a terület kiemelkedő személyisége: közel ezer filmnek kölcsönözte a hangját, köztük olyan sztároknak, mint a francia Annie Girardot és Jeanne Moreau, vagy az amerikai Gina Rowlands. Dallos áttekintő művében leírja, hogy az 1935-ös áttörésig számos kudarcos próbálkozást tettek főleg a moziüzemeltetők, hogy a nézők magyarul is eljussanak a párbeszéd megértéséig: a nyomtatott dialóglistán át a hangos bekiabálásig sok mindent kitaláltak, de ezek a fogások erőltetettek voltak a szinkronizáláshoz képest. A *Filmnett* című erdélyi szakportál szerint „1935. július 26-án megszülettek a belügyminiszter szinkronrendeletei, melyek augusztus 1. és a következő év januárja közt minden mozit köteleztek arra, hogy teljes műsora tíz százalékát magyar nyelvű filmekből ál-

Emlék a hatvanas évekből: a Pannónia Filmstúdióban dr. Márkus Éva szinkronrendező inszturálja a Vígyszínház színészeit, Verebes Károlyt és Deák Ferencet | fotó: MTI

lítsa össze, ennek fele azonban szinkronizált idegen nyelvű film is lehet. A következő években az arány folyamatosan növekedett, ám a kormány egyre inkább a magyar gyártású filmek javára kedvezett, háttérbe szorítva így a szinkronizált darabokat”. Ebben az évben kezdtek neki a Magyar Film Irodában az első szinkronizálásnak a *Négy és fél muskétás* (*Viereinhalb Muskietiere*) című német vígjáték elkészítéséhez, melynek 1936-os premierjét azóta is a „magyar hang ünnepeként” tartják számon.

A szinkronizálás megosztotta a nézőket, a világháború kitörése, majd a magyar filmipar háború utáni talpraállása miatt pedig megtorpant a fejlődés. 1951. július 1-jén Újhelyi József igazgatásával megalakult a Magyar Szinkronfilmgyártó Vállalat, amely az első intézménye lett a magyar szinkronnak. A hivatalos képviselő pedig magával hozta a szinkronizálás esztétikai fejlődését. A „műfaj” népszerűségét jól tükrözi, hogy 1964-ben Budapesten megtartották az első Szinkronfilm Szemlé, mely később áttelepült Debrecenbe, így Debreceni Szinkronszemle néven vált ismertté. A szinkronizálás egyre kifinomultabb és igényesebb lett, amit jól mutat a Pannónia Filmstúdióban és a Magyar Televízióban több mint százötven filmben „magyarosító” Tolnay Klári színművésznő meglátása: „A szinkronnak az a vicce, hogy nem elég a szöveget szolgálóan szájra mondani, hanem át kell venni a színésznőnek a belső ritmusát, lélegzetvételét, lelki világát, játéksztílusát, a történetbe bele kell helyezkedni, és úgy kell benne mozogni, mintha minden vele történne.”

A kereskedelmi televíziózás rendszerváltás utáni, majd a streaming platformok későbbi megjelenése ezt az igényességet nagyrészt átadta a múltnak. Egyrészt a filmözön miatt felhígult a szinkronszínész szakma, másrészt a filmek egy jó részében a feliratozás vette át a szinkron szerepét. Persze a fül-sértő vagy éppen gúny tárgyává váló tolmácsolásoknak is történelme van...

L. GY.

„A hang mögül előtűremkedik a habitus”

Amikor Rátóti Zoltán és Schnell Ádám „csak” a hangját adja

Kiből lesz jó szinkronszínész? Hogyan változott meg napjainkra az egykor legendás hazai szinkron megítélése, és mi jellemzi manapság? Mitől számít jónak egy szinkron, mi múlhat például a szinkronrendező vagy a fordító-szövegíró hozzáállásán? A Nemzeti Színház két művésze mesél a tapasztalatairól, élményeiről, minőségről és igényességről és arról, művészet-e a szinkronszínészet.

Mitől jó egy szinkron?

RÁTÓTI ZOLTÁN: Szerintem akkor végzünk jó munkát, ha a néző előtt nem jelenik meg a magyar színész arca, aki az adott karaktert szinkronizálja, mert a befogadó számára magát értetődő, hogy az ő hangján szólal meg a figura, nem másén.

SCHNELL ÁDÁM: Ezt a kérdést alapvetően egy szinkronrendező tudná megválaszolni, színészként három tényezőt említenék. Az első a szereposztás, vagyis az, hogy valamennyi karakter hozzá illő, neki megfelelő magyar hangot kapjon.

A második a szövegen végzett munka mennyisége és minősége, vagyis az, hogy a magyar szöveg úgy legyen megírva – és ehhez nem csak a fordítónak, de a dramaturgnak is dolgoznia kell rajta –, hogy a magyarul elhangzó mondatok illeszkedjenek az eredeti szöveget mondó színész szájmozgásához. Végül, de nem utolsósorban: fontos, hogy a hang a jelenetben bemutatott körülményeknek megfelelően szólaljon meg – egy zárt térben úgynevezett teremhangon, odakint, a természetben viszont máshogy. Ennek biztosítása már a hangmérnök feladata.

„Akkor végzünk jó munkát, ha a néző előtt nem jelenik meg a magyar színész arca, aki az adott karaktert szinkronizálja...

(Rátóti Zoltán)

„A szinkronban elsősorban a szinkronszínész hangja jelenik meg, ez igaz, de mögötte mindig ott van a személyisége is.

(Schnell Ádám)

Mitől függ, hogy ki kap meg egy szinkronszerpet?

SCHNELL ÁDÁM: Leginkább attól, hogy a szinkronrendező kit tart alkalmasnak az eljátszására, tehát kit kér fel rá. E döntésben viszont több körülmény is segítheti, például az, hallotta-e már korábban az adott színészt, és ha igen, milyen szerepben. Vagy például az, hogy az adott színész szinkronizálta-e már korábban ezt vagy azt a szereplőt, és milyen munkát végzett.

Ön például hogyan lett egyetlen alkalommal Al Pacino magyar hangja Végvári Tamás helyett?

SCHNELL ÁDÁM: *Az igazság mindenkié* 1979-es film, Magyarországra viszont csak a kilencvenes évek első felében jutott el. Az ekkor készült szinkron rendezője, Aprics László arra gondolhatott, hogy az egyik legismertebb szinkronszínész, Végvári Tamás, aki korábban rengetegszer volt Al Pacino magyar hangja, már kissé idős a fiatal Pacinóhoz, ezért kért fel engem.

Rátóti Zoltán hogyan kapta meg Joaquin Phoenix szinkronizálásának feladatát a *Joker*ben? Ezért a munkáért 2021-ben elnyerte a legjobb férfi szinkronszínésznek járó díjat a Színházi Dolgozók Szakszervezetén belül működő Szinkron Alapszervezettől.

RÁTÓTI ZOLTÁN: Korábban kétszer is szinkronizáltam Phoenixet, a *Gladiátor* és a *Sosem voltál itt* című filmekben. A konkrét felkérést azonban hosszú – másfél órás – hazai casting előzte meg, melynek során az összes fontosabb jelenetet levetítették nekem, rögzítették a hangomat, majd az abból kinyert részleteket kiküldték Amerikába, a gyártó stúdió illetéke-seinek. Ők meghallgatták az összes így kapott hangmintát, és azok elemzése alapján végül engem választottak. A díjat pedig komoly szakmai elismerésnek tartom, azért is, mert a zsűrinek olyan neves tagjai voltak, mint a világhírű filmrendező, Enyedi Ildikó és kiváló szinkronrendező, Tomasevics Zorka.

Hogyan készülnek egy-egy szinkronszerpre? Megnézik például előtte a filmet eredeti nyelven?

SCHNELL ÁDÁM: A '80-as évek vége felé még előfordult, hogy behívták a színészeket a stúdióba, és levetítették nekik a filmet, eredeti hanggal, miközben a rendezőasszisztens felol-vasta a magyar szöveget. Az utóbbi évtizedekből azonban nem

tudnék ilyet említeni: ma jellemzően helyben, a stúdióban kell felépíteni a szinkronszerpet, egy-két próba és előzetes instrukció után. A szövegem az előttem lévő monitoron jelenik meg, részletekben, vagyis csak az adott jelenetben szereplő sorokat látom.

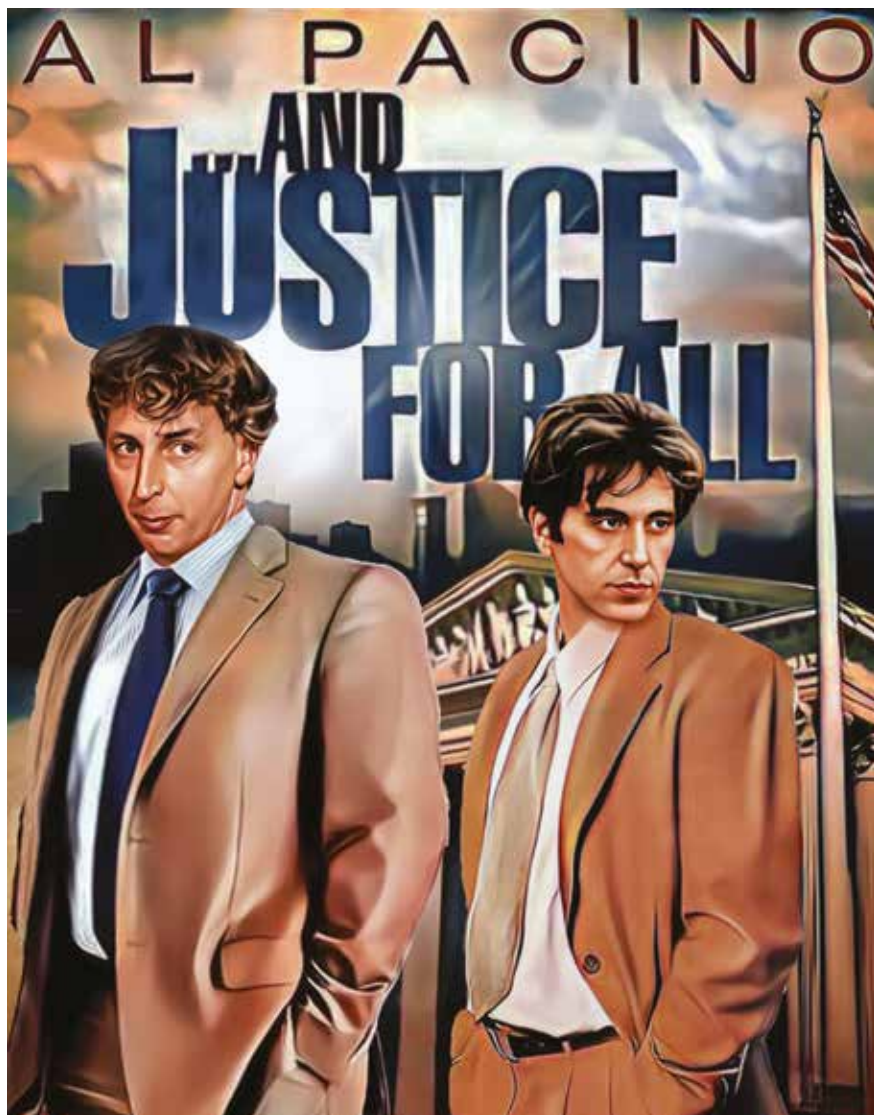
Ez az általános munkafolyamat, vagy azért vannak eltérések – mondjuk például az úgynevezett blockbuster, vagyis nagy költségvetésű, várhatóan nagy bevételt hozó filmek esetében?

SCHNELL ÁDÁM: Ilyenkor a magyar megrendelő – a jellemzően amerikai gyártó elvárásainak eleget téve – mindent megtesz azért, hogy ki ne szivároghjon, miről szól a film, vagyis milyen fordulatokat tartogat a cselekmény. A forgalmazó egy lebutított szinkronkópiát ad, van, hogy kitakarják a képmező nagy részét, hogy a színész csak az általa szinkronizált figurát láthassa. De olyan is volt már, hogy csak a karakterem száját láttam a képernyőn, semmi egyebet – tehát sem a figura szemét, sem az arcát vagy az alakját, sem a jelenetben szereplő többi karaktert –, úgyhogy az ajkak mozgására hagyatkozva kellett dolgoznom. Mit ne mondjak, nem volt éppen könnyű. Lehet emiatt keseregni, de így is el kell végezni a munkát.

Egyesek szerint a szinkronizálás az előadó-művészet része. Mások úgy látják, alapvetően tartalomgyártás, és nincs sok köze a művészethez. Önök mit gondolnak erről?

RÁTÓTI ZOLTÁN: Nem önálló művészet, de megvan a maga rangja, amit annak köszönhet, hogy korábban a legnagyobb magyar színészek, a legkiválóbb szinkron dramaturgok és nagyszerű szinkronrendezők „művelték” ezt a műfajt – például a Pannónia Filmstúdióban 1964 és 1989 között dramaturgként, rendezőként, szinkron dramaturgként dolgozó Szeredás András nemzedékére gondolok. Úgyhogy a magyar hagyományok által meghatározott helyiértéke szerint kell, kellene kezelni ezt a színteret.

SCHNELL ÁDÁM: A szinkronban elsősorban a szinkronszínész hangja jelenik meg, ez igaz, de mögötte mindig ott van a személyisége is. Hogy úgy mondjam: a hang mögül előtűremkedik a habitus. És a hang és a személyiség kettőse igenis hozzáadott tartalmat eredményez – nem lehet, hogy ne eredményezzen!

A színész és a hangja:
balra Schnell Ádám és Al Pacino,
fent Joaquin Phoenix és Rátóti Zoltán
| grafika: Gál Ákos

Kinek a habitusa fontosabb ilyenkor? A szinkronszínészé, vagy az adott színész által megjelenített karakteré, akit a szinkronszínész szinkronizál?

SCHNELL ÁDÁM: A szinkronizálónak természetesen alkalmazkodnia kell. De bárhogyan dolgozzak is a hangommal, nem tudok nem Schnell Ádám lenni. Minden esetben meg kell találni a megfelelő kompromisszumot a szinkronizált színész eszköztárának követése, valamint a sajátom alkalmazása között.

Melyek azok a tulajdonságok, melyekre egy szinkronszínésznek szüksége van a munkája során? Egyesek a tempó- és ritmusérzéklet, mások a figyelmet, megint mások a szinkronizált karakter iránti érdeklődést említik...

SCHNELL ÁDÁM: Mindegyik fontos. Fiatal színészként a *Kennedy* című sorozat szinkronjának készítésekor volt szerencsém együtt dolgozni Mádi Szabó Gáborral, aki általában Anthony Quinn-t vagy Jean Gabint szinkronizálta. Ebben a so-

rozatban a J. Edgar Hoover-t játszó színésznek adta a hangját, én meg a Robert Kennedyt játszónak. Neki egy oldalnyi szövege volt, nekem meg egyetlen szót kellett mondanom, azt, hogy „Igen”. Miután a szinkronrendező szólt, hogy kezdhethetjük, bölintott, és zsebre vágta a papírt, amin a szövege volt. Ettől annyira megzavarodtam, hogy elfelejtettem, mikor jövök. Úgyhogy míg ő hibátlanul felmondta a maga részét – ehhez elég volt egyszer átolvasnia a papírt –, én azt az egy szót is elrontottam. Miattam újra kellett venni a jelenetet. Mádi Szabó Gábor csak a fejét csóválta. Ennyit a tempó- és ritmusérzékéről, valamint a figyelemről.

A szinkronkészítés gyakorlata átalakult az elmúlt évtizedek, vagy éppen a rendszerváltás előtti idők gyakorlatához képest. Többben a technikai változásokat említik elsőként, ha e témáról van szó. Milyen változásokra kell gondolni?

SCHNELL ÁDÁM: Míg korábban a tekercsüket mechanikusan, ollóval vágták ki a celluloidszalagból, amelyre a filmet

felvették – a tekercs a szinkron alapmértékegysége, jellemzően 30-60 másodperc hosszúságú filmrészlet –, ma digitálisan rögzített és szerkesztett hangfájlt kell érteni alatta. Vagyis: egyszerűbb lett a hangrögzítés folyamata, könnyebb erre vagy arra a pontra ugrani egy-egy jelenet felvétele során, és a hangmérnök akár több hangszávon is dolgozhat párhuzamosan. És míg a színész korábban alapvetően a képek, vagyis a filmen látható jelenet alapján végezte a munkáját – előre megállapított és begyakorolt ritmus alapján –, most kap egy fülhallgatót, amelyben az eredeti hang szól. Alapvetően annak a színésznek a hangja, akit a magyar változatban szinkronizál, de ha akarja, azokét is hallhatja, akik az adott jelenetben a partnerei. Merthogy mostanság már ők sincsenek jelen a stúdióban, a színész jellemzően egyedül van. És már nem elsősorban a kép vezeti a munkája során, hanem a hang.

Az említett átalakulással párhuzamosan a szinkron megítélése is változott, méghozzá nem az előnyére. Miért?

RÁTÓTI ZOLTÁN: Mára leértékelődött ez a tevékenység. Nem egy esetben az a legfontosabb szempont, hogy csak „szóaljjon meg” magyarul a film vagy a sorozat. Tisztelet a kivételnek, azoknak, akik az általam harminc-negyven évvel ezelőtt megismert igényességgel dolgoznak.

SCHNELL ÁDÁM: Alapvetően fölhígult a szinkronszakma, ami két okra vezethető vissza. Az egyik: megnőtt a televíziós csatornák és streaming platformok száma. Ezzel párhuzamosan a szinkronizálásra váró tartalom – különféle műsorok, filmek, sorozatok – mennyisége is nőtt, méghozzá olyan mértékben, hogy egyszerűen nem lehet valamennyi feladatot tethető, élvonalbeli szinkronszínészekkel elvégeztetni. Részben azért nem – és ez a második ok –, mert vannak szinkronstúdiók, amelyek kis túlzással az utcáról hívják be az általuk foglalkoztatott embereket, nem firtatva, hol és mikor részesültek például beszédképzésben.

A Színház- és Filmművészeti Egyetemen hogyan készítik fel a hallgatókat a szinkronszínészi feladatok ellátására?

RÁTÓTI ZOLTÁN: A harmadik és a negyedik évfolyamon van egy szinkrongyakorlat nevű tanegység. Ennek teljesítéséhez a diákok heti egy alkalommal gyakorlati foglalkozáson vesznek részt egy jónevű szinkronstúdióban, mellyel direkt célből szerződött az egyetem. Az én időmben is volt ilyen képzés az akkori főiskolán, de utólag bevallhatom: inkább a rádiós órák érdekelték, úgyhogy egyetlen szinkronórán sem vettem részt.

Ha nem járt be, hogyan sajátította el a kellő ismereteket?

RÁTÓTI ZOLTÁN: Szerencsém volt, mert mára legendássá vált szinkronrendezővel dolgozhattam együtt, fiatal színészként tehát tőlük tanultam meg a szakmát, a stúdióban. Mert nem feltétlenül kell elméleti képzésen részt venni. Akinek van hozzá érzéke, megfelelő feltételek esetén a gyakorlatban is megtanulhatja a dolgot.

Milyen feltételekre gondol?

RÁTÓTI ZOLTÁN: Csak egy rövid példa: pályám kezdetén Burt Lancastert szinkronizáltam a *Tűz és jég* című kalandfilmben. Az egyik jelenetben előadott, hosszú monológja kifogott rajtam. Aznapra abba kellett hagynunk a munkát, másnap sem sikerült hibátlanul előadnom a szöveget, egyre fogyott az önbizalmam. Végül odajött hozzám a szinkronrendező, és azt mondta: folytassuk holnap. Másnapra ellazultam, és gond nélkül átugrottam az akadályt. Vagyis: nem csak arra volt idő, hogy leálljunk, de arra is volt türelem, hogy a színész megfelelő állapotba kerüljön. Nem tudom, ma mi lenne egy hasonló történet vége, főleg pályakezdő színész esetében.

A rendszerváltás előtt akár hónapok is jutottak egy-egy mozifilm szinkronjának elkészítésére, ma néhány hét vagy néhány nap alatt kell elvégezni a munkát. A rendelkezésre álló idő csökkentése magyarul lehet a gyengébb minőségre?

SCHNELL ÁDÁM: A rendelkezésre álló idő csökkenése nem feltétlenül jár a minőség romlásával, hiszen a színész kiszá-

mítható. Aki szinkronizálja, gyorsan ráérez, milyen megoldásokat alkalmaz, főleg akkor, ha már korábban is kölcsönöztek neki a színészek, figurának a hangját. Ennek ellenére a magam részéről olyan szinkronstúdiókkal szeretek dolgozni, ahol megmaradt a szakmai rutin, például nem néznek rám furcsálkozva, ha jelzem, hogy felvétel előtt elpróbálnám a jelenetet.

Manapság meglehetősen szűkös költségvetésből készül egy-egy szinkron, ami a stáb valamennyi tagjának munkadíját meglátszik. A színészek gázsija a sajtóban megjelent információk szerint tekercsenként ezer forint.

RÁTÓTI ZOLTÁN: Csak a keresett, gyakran foglalkoztatott szinkronszínészek kérhetnek ennyit, a többiek bére ez alatt marad. Sajnos, reménytelen változtatni a helyzeten, mert a forgalmazók összezárnak. A hasonló munkát végző amerikai vagy nyugat-európai kollégák talán el sem hinnék, mennyiért dolgozunk.

SCHNELL ÁDÁM: Értem és érzem, hogy méltatlan a helyzet, de nem nagyon szoktam firtatni a dolgot. Az egyik stúdióban egyszer megkérdeztem: mennyiért is szinkronizálok? Megmondták, de többet nem hívtak dolgozni. Azt hitték, azért érdeklődöm, mert emelést akarok kérni.

A nézők visszatérő panaszja, hogy a szinkronok olykor fordítási hibákat tartalmaznak. Nem a színész alkotja meg a magyar szöveget, de mégiscsak az ő hangján hangzanak el a félrefordítások. Mennyire kellemetlen hibát tartalmazó szöveggel dolgozni?

SCHNELL ÁDÁM: Ilyenkor általában kiderül, hogy a szövegíró valamelyik fordítóprogrammal dolgozott, ami valóban sok problémát eredményezhet. Alapvetően a dramaturg feladata, hogy megtalálja a megfelelő magyar kifejezést a félrefordított helyett, de más megoldás is van: lelkes fiatal fordítókkal előfordul, hogy bejönnek a stúdióban, mert érdeklő őket, mi lesz a munkájukkal. Ha jelen vannak, és a stáb valamelyik tagja kiszúrja a hibát, meg lehet kérni őket, hogy javítsanak, és helyben meg is teszik. Én egyébként más változtatást is szoktam kérni: képtelen vagyok istenkáromlást kimondani – egyszerű-

en nem megy, nem jön ki a számon –, helyette más szavak, más indulatos reakciók beillesztését kérem.

A leggyakoribb észrevétel talán az, hogy a rendezők olykor a karaktertől idegen hangú színészre bízják a szinkronszerepet. A különféle internetes felületeken hallható és olvasható reakciók alapján vannak nézők, akiket ez nem csupán zavar, de egyenesen bosszant.

SCHNELL ÁDÁM: Ez szereposztást érintő kérdés. Sokan úgy gondolják, a szerep elnyerésének feltétele, hogy a szinkronszínész külsejében hasonlítson arra a színészre, akinek a hangját kölcsönzi. De a fizikai hasonlóságnál fontosabb az alkatbeli hasonlóság: egy lassabb beszédű, megfontolt mozgású színész nehezen szinkronizál egy gyors beszédű, izgó-mozgó karaktert.

RÁTÓTI ZOLTÁN: A végeredmény a szinkronrendező igényességén és felelősségérzetén múlik.

Vannak színészek, akiket nem tölt el különösebb örömmel, hogy a nagyközönség úgy tartja őket nyilván, mint mondjuk egy hollywoodi filmsztár állandó vagy csaknem állandó magyar hangját, mondván: van saját arcuk, hangjuk, nevük is! Önöket hogyan érinti, ha nem valamelyik színpadi vagy filmszerepük okán ismerik fel a hangjukat, hanem valamelyik szinkronszerepükhöz kötik azt?

RÁTÓTI ZOLTÁN: Velem nem fordult elő, hogy csaknem állandóan ugyanannak a külföldi színésznek kölcsönözöm a hangomat, de úgy vélem, a közönség részéről ez elismerés. És nem hiszem, hogy például Láng Józsefet zavarta volna, hogy ő Roger Moore – vagyis James Bond – állandó magyar hangja.

SCHNELL ÁDÁM: Jelenleg a legnépszerűbb karakter, akinek a hangomat kölcsönözöm, Brian a *Family Guy* című amerikai rajzfilmsorozatból. Néhány évvel ezelőtt Szolnokon léptem fel az *Armány és szerelem* című tragédiában, az előadás után odajött hozzám néhány fiatal, és autogramot kért. „Nahát, visszatértek volna a klasszikusok rajongói?”, csodálkoztam. Aztán a fiatalok megnézték az aláírástomat, és visszaadták a papírt: „Azt is írja oda, hogy Brian Griffin”. Mosolyogtam, és aláírtam.

REGÉNYI HUBA

RÁTÓTI ZOLTÁN HANGJAI

Az ő hangján szólt Robert De Niro a *Taxisofőrb*ben, Mickey Rourke az *Angyalszív*ben, Joaquin Phoenix a *Joker*ben. Többször is szinkronizálta a fiatal Alain Delont, többek között a *Rocco és fivére*iben. Pályája során adta hangját Alec Boldwin, Kenneth Branagh, Russell Crowe, Christopher Lambert, Tim Robins, John Malkovich, Nicolas Cage alakításaihoz... Az iszdb.hu (magyar szinkronadatbázis) Rátóti Zoltánnak több mint 600 szerepét sorolja fel.

SCHNELL ÁDÁM HANGJAI

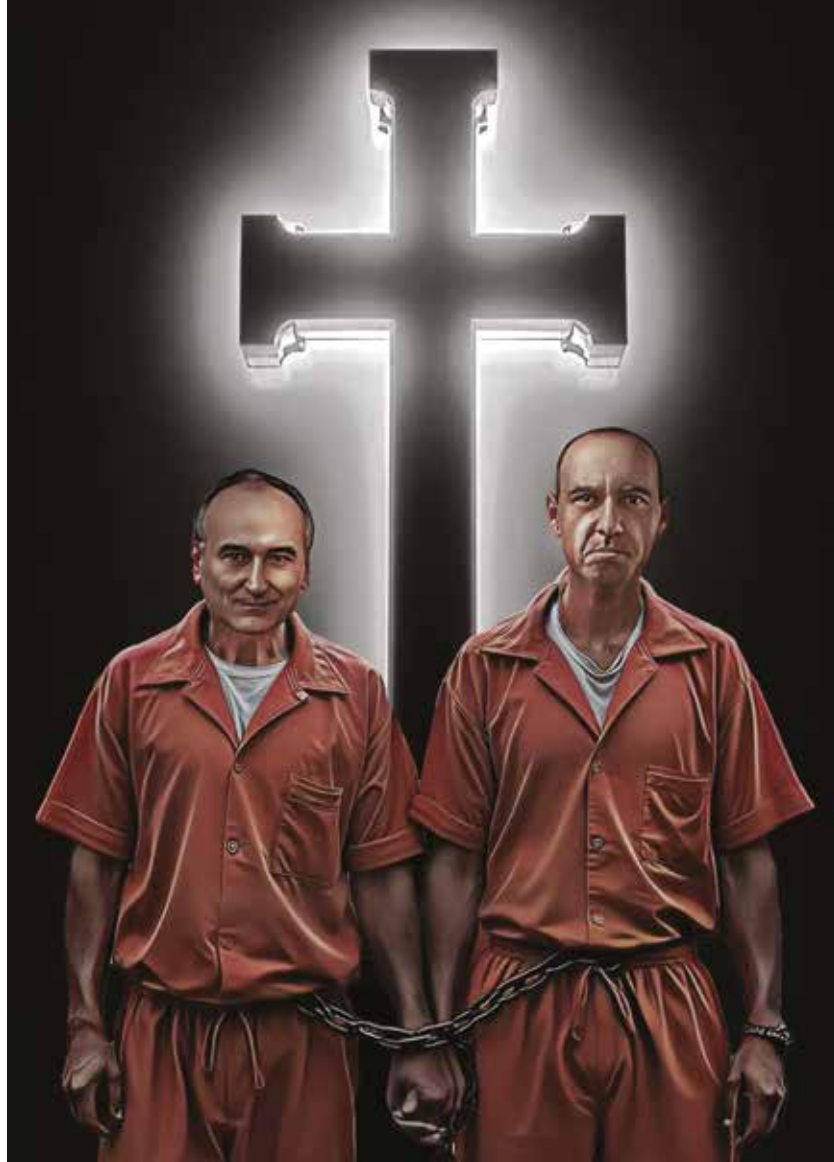
Az ő hangján szólalt meg Nicolas Cage többek között a *Vesztett a világ* című filmben, közreműködött olyan legendás alkotásokban mint a *MASH* és a *Holt költők társasága*, *A szakács*, *a tolvaj*, *a feleség és a szeretője*, volt mások mellett Rhys Ifans, David Thewlis, Robert Carlyle, John Turturro hangja, és számos sorozatban működött közre. Az iszdb.hu (magyar szinkronadatbázis) Schnell Ádámnak több mint 800 szerepét sorolja fel.

Nem moziban vagy!

Blaskó Péter

Megkapsz egy nagy színészt, figyeled, hogyan csinálja. A feladat: a magad hangj eszközeivel kifejezni ugyanazt. A kulcs: találd el a másik beszédmódját, ritmusát, kövesd le a szerepformálás változásait. Ez is szakmai kihívás, izgalmas játék. Nem sokkal a főiskola elvégzése után a francia film egyik sztárjának, Jean Gabinnek a fiatalkori filmjeit szinkronizáltam. Nagy dolog volt ez nekem pályakezdőként. Bele is feledkeztem néha a film nézésébe, és ilyenkor rámszóltak: Nem moziban vagy, Péter!

Régebben sem volt jól fizetett munka a szinkron, de izgalmasabbnak, érdekesebbnek éreztem. Volt rangja, a '60-as évek végétől jó másfél évtizedig külön fesztiválja is Debrecenben. Más technikával készültek a szinkronok, mint ma – ami számomra meghatározó volt. Ha négyen szerepeltünk egy jelenetben, akkor mindannyian ott voltunk, együtt dolgoztunk, hallottuk egymást. Alapos felkészülést tettek lehetővé a szinkronrendezővel, a dramaturggal, néha a fordítóval is... Aztán változott, fejlődött a technika, ami lehetővé teszi, hogy mindenkit külön vegyenek fel,

Különleges páros – Blaskó Péter a Hetedikben Kevin Spacey hangja volt | grafika: Gál Ákos

mindenki akkor ugrik be a stúdióba, amikor tud. Jó – vagy rossz – példa erre, ahogy vesszük, az utolsó munkám, *Az öltöztető*. Ebben Ian McKellen (ő voltam én, a címszereplő) hosszú-hosszú páros jeleneteket beszélnek végig az öltözőben a Lear király alakítására készülő híres színésszel, akit Anthony Hopkins játszott és Fodor Tamás volt a hangja. Rajtam volt először a sor, és mivel nem együtt voltunk a stúdióban, és Tamás még nem csinálta meg a magáét, én a semmibe, senkinek, csak üresbe beszéltem-beszéltem, így nem volt kinek a ritmusához, intenzitásához igazodnom. Tamásnak már könnyebb dolga volt, mert neki a fülhallgatóban már az én hangomat be tudták játszani. Ez jó tíz éve volt, akkorra érett meg bennem, hogy ez már

nem ez én világom... Nemcsak a technika megváltozása miatt – akár jó munkát lehet végezni így is –, hanem azért, mert a filmek dömpingjében, ahol ipari mennyiségben kell gyártani a szinkront, hajszolettség van. Már „semmire” sem volt idő. Ha elégedetlen voltam, azt mondták, jó volt az, Péterkém, haladni kell. Csak egyszer lehetett megnézni a következő részt felkészülésként, és már csak annyit mondtak egy-egy részletről, hogy ott, az a piros sapkás leszel te. Negatív vagy pozitív figura? érdeklődtem tovább... na, hát ebből kellett volna dolgozni. Az én tapasztalatom és színészi hitem szerint mindez nem teszi lehetővé, hogy a szinkronnal én is hozzáadjak valamit a filmhez. Márpedig az én céloom mindig ez volt.

Vidékről lehetetlen

Rubold Ödön

A szinkron a színészet egy különleges és fontos ága, amit én olyan szakmai kihívásnak és játéknak tekintettem, amivel – ha nem is sokat –, de még pénzt is kerestem. Már a főiskola alatt szinkronizáltam, és a '90-es évek közepéig voltam igazán aktív. 1998-ban vidékre szerződtem (Kecskemétre, majd Békéscsábára), és amíg Pesten megoldható, hogy reggel, vagy két próba között, vagy ha nem játszol, akkor este beugrasz az egyik vagy a másik stúdióba, akár egy félórás munkára is, vidékről ez kivitelezhetetlen, és anyagilag sem éri meg. Így hát „leszoktak” rólam. Akik vidéki színházakban dolgoznak, nem kerülhetnek bele a szinkron – budapesti – világába. És sajnos ez érvényes a rádióra, tévére, filmre is – minden kivétel erősíti a szabályt.

A színművészeti főiskola negyedéven két neves szinkronrendezővel, Kiss Beával és Tomasevics Zorkával volt pár óránk. Ez elegendő volt arra, hogy felmérjem: miből áll ez a munka, hogyan kell csinálni, van-e hozzá képességem és kedvem. Felhívták a figyelmünket egy alapvető különbségre is. A főiskolán mi színpadi beszédet tanultunk, azt súlykolták, arra trennőztak bennünket. Ez többek között azt is jelenti, hogy olyan hangerőt, artikulációt kell alkalmazni, hogy a nézőtér utolsó sorában ülő számára is érthető és élvezetes legyen az alakítás. De a szinkronstúdió mikrofonja előtt – és így van ez a rádiójá-

tékok, a filmek esetében is – másféle intenzitásra, artikulációra van szükség, sokkal finomabban, moduláltabban kell beszélni, mint a színpadon. Ezt meg kellett tanulni, erre rá kellett érezni.

Kezdőként a legkisebb munkákat is elvállaltam, mert hiába vagy tehetséges, megbízhatóságot is kell mutatni, aztán jöttek a főszerepek – Warren Beatty, Lee van Cleef, Richard Gere, James Woods... Akkoriban nemcsak a kezdőkkel, hanem a vezető színészekkel is foglalkoztak a rendezők, dramaturgok, segítettek a rákészülésben, javították a hibákat. A tapasztalt kollégáktól is lehetett tanulni – hogy a nagyok közül is az egyik legnagyobbat említsem, akivel dolgozhattam: Képesy József. Ő munka közben nemcsak tanácsokat adott, hanem konkrét instrukciókat is.

A *Szarvasvadász* című ötszörös Oscar-díjas filmre szívesen emlékszem. A rám osztott színész, George Dzundza testes férfi volt, én fiatalabb is és sovány. Csörögi István szinkronrendező elmagyarázta: mindez nem érdekes, mert csak a hang számít, és az passzol, kifejező lesz. A *Vészbélyzet* című sorozat egyik epizódjában pedig vért izzadtam egy orvos szinkronjával. Csak oldalnyi volt a szerep, de tele latin orvosi szakkifejezésekkel. Sikerkült, és a szöveget eltettem emlékebe.

Az ötszörös Oscar-díjas *Szarvasvadász*ban George Dzundza szólalt meg magyarul Rubold Ödön hangján | grafika: Gál Ákos

A Gótika című pszichothrillerben Halle Berry magyar hangja: Söptei Andrea | grafika: Gál Ákos

Hozzá tudtam adni

Söptei Andrea

„Tömegezésre” hívtak be többünket még főiskolásként, kiabálni kellett, háttérhangokat szolgáltatunk, aztán kisebb feladatok következtek. Nekem sok anyaszerepem volt, vagy lüke, bolond karaktereket kaptam – úgy látszik, ezt gondolták a szinkronrendezők hozzám illőnek. A tréfát félretéve: a választás elsődleges szempontja az, hogy a hangod jól „feküdjön” a szinkronizálendő színészhez. Vannak olyan sokat szinkronizáló pályatársaim, legendás művészek, akiknek olyan a hangjuk légéja, vagyis fekvése, tónusa, hogy az jól adaptálható sokféle színészhez, és persze nagy tehetséggel tudnak mindig másmilyenek lenni. Engem a komikus Maya Rudólf szerepeihez hívtak többször is, a legemlékezetesebb munkám pedig a *Gótika* című pszichothriller volt, amiben Halle Berrynek kölcsönöztem a hangom. Egy börtönpszichológust „alakítottunk”, aki egyszer csak a rács mögött találja magát... Szélsőséges érzelmeket kellett egy mikrofon előtt állva produkálnom egyedül egy stúdióban, hol az életemért nyüsztettem, hol magamba roskadva suttogtam, ehhez tényleg minden színészi tudásomra szükség volt. A visszajelzések igazolták a megérzésemet: ez jól sikerült, hozzá tudtam adni valamit a filmhez.

Ha jó színészi játékot szinkronizálsz, élvezetes munka, jó érzés, ha sikerül megoldanod egy feladatot, és ez pozitívan

hat vissza a közérzetedre. De ettől a színházban nem leszek jobb, vagy csak nagyon áttételesen. Inkább fordítva van ez: ha vannak színészi kvalitásaid – beleérző képesség, érzékenység, kifejező hang, ritmusérzék – ezek segítenek abban, hogy jól szinkronizálj.

A kereskedelmi csatornák, aztán a streaming szolgáltatók piacra lépésével elképesztően megnőtt az igény a szinkronra, a hangalámondásra, ezért egyre másra nyíltak szinkronstúdiók, sok helyen rettenetes szakmai körülmények voltak, a gázsik pedig megalázóan alacsonyak. Én is dolgoztam ebben az időben, sajnos szappanoperákban is részt vállaltam. Sosem voltam abban a helyzetben, hogy válogassak, kivel akarok dolgozni – melyik stúdióval, szinkronrendezővel. Úgy látom, hogy ez a sokat foglalkoztatott kollégák esetében is így volt és ma is így van. Ha elvállalod a munkát, azt el kell végezni – minél jobban.

Egy idő után rájöttem, hogy ez nekem nem éri meg – szaladgálok a városban a stúdiók között 20-30 perces munkák miatt pár ezer forintokért, és semmi örömöm nincs benne. Ezért úgy tíz éve eldöntöttem: kiszállok. Egy kedves szinkronrendező ragaszkodik hozzám, aki ha úgy látja, hogy egy szerep nagyon nekem való, szól és *neki* megcsinálom. Így vagyok benne a *Bridgerton* sorozatban.

VENDÉGÜNK VOLT

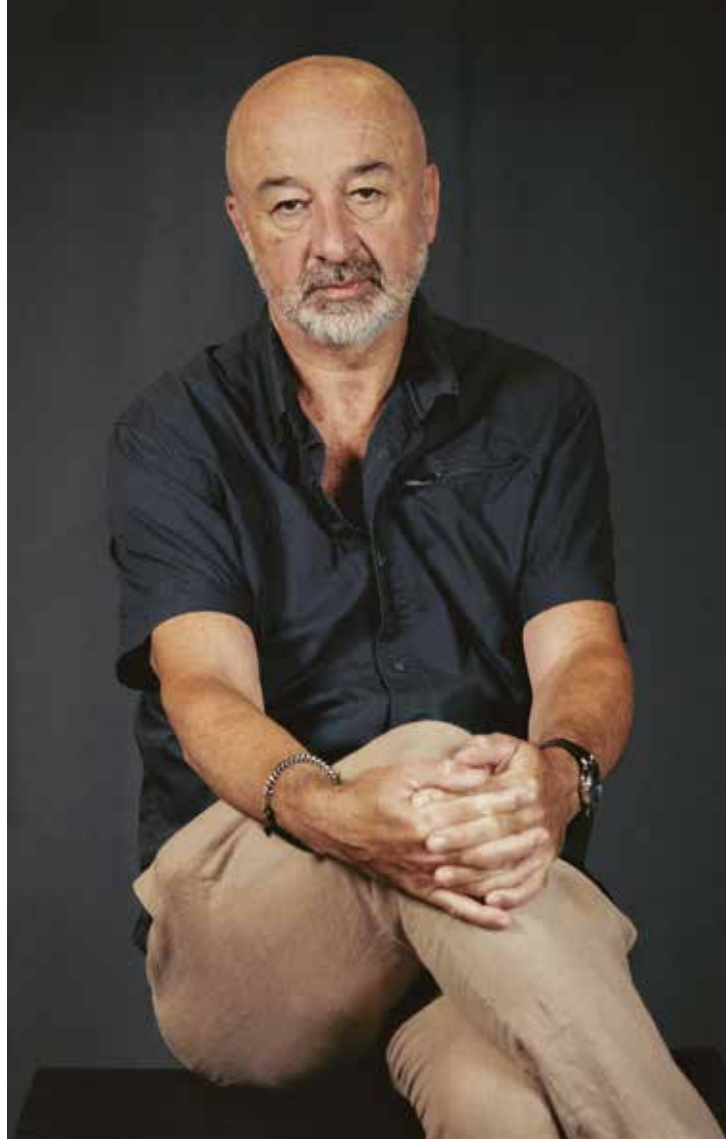
A Nemzeti Színház működésének egyik pilléré a befogadó színházi tevékenység jelenti. Ennek keretében vidéki és határontúli társulatok, műhelyek előadásai szerepelnek rendszeresen a műsoron. Ebben a rovatban egy-egy vendégségbe érkező társulat arcképét rajzoljuk meg – ezúttal a sepsiszentgyörgyi Tamási Áron Színházat mutatjuk be, amely visszatérő vendég a Nemzetiben.

A SEPSISZENTGYÖRGYI TAMÁSI ÁRON SZÍNHÁZ

„Bátor színházat teremteni”

Bocsárdi László sepsiszentgyörgyi rendező, művészeti vezető

Európai művészszínház egy erdélyi kisvárosban. Röviden így jellemezhető a sepsiszentgyörgyi Tamási Áron Színház elmúlt három évtizede. A társulatot művészeti vezetőként és igazgatóként irányító Bocsárdi Lászlóval nemcsak alkotói törekvésekről, következetességről, felnevelt nézőgenerációról beszélgettünk, hanem arról is, miért féltek eleinte attól, hogy egyszerűen elzavarják őket.

A sepsiszentgyörgyi színház története az 1940-es évek végére nyúlik vissza, de igazán fontos szakmai műhellyé a '90-es években vált...

– A román állam a '80-as években megvonta a támogatást a színházaktól, ezért egyfelől „pénzcserélésre” kényszerültek, másfelől nagyon mostoha körülmények között kellett dolgozniuk. Sepsiszentgyörgyön a '90-es évek elején is még úgymond népszínház működött, kényszerűségből sok kabaréelőadást játszottak. Nemes Levente, az Erdély-szerte ismert színész két éve volt igazgató Szentgyörgyön, amikor gondolt egy merészet, hogy más irányt adjon az intézménynek... Az én történetem Gyergyószentmiklóson kezdődött, ahol még a nyolcvanas években megalapítottam a Figura nevű amatőr társulatot, amit '90-ben sikerült átalakítanom színházzá, ez lett a Figura Stúdió, amely így támogatást kaphatott a román államtól. '94-ben az együttműködés ötletével keresett meg Nemes Levente. Éppen utolsóéves voltam a marosvásárhelyi egyetem színház-rendező szakán, Gyergyószentmiklóson pedig olyan helyzet alakult, hogy úgy éreztem, el kell mennem onnan. Ez a felkérés tehát éppen kapóra jött. Így hat színésszel és Barabás Olga rendező kollégával együtt átmentünk Sepsiszentgyörgyre. Műv-

szeti vezető lettem Nemes Levente mellett, 2006-ban pedig átvettem tőle az igazgatást is. Azt tűztük ki célul, hogy művészszínházat fogunk csinálni, pontosabban kísérletező színházat, olyan példák lebegtek előttünk, mint Kaposvár vagy a romániai Piatra-Neamț. Azt hiszem, igencsak egyedinek mondható, hogy egy 60 ezer lakosú városkában – ebből 45 ezer magyar – ilyen művészszínházi intézmény működjön. A kép úgy teljes, ha elmondjuk, hogy – egy ideje külön épületben – román társulat is működik a városban.

Hogyan fogadta ezt a koncepciót a város, a magyar közönség?

– Az első években minden egyes előadásról azt gondoltuk, ez lesz az utolsó, mert elkergetnek minket. Sokat számított, hogy az igazgató, Nemes Levente a maga színházi és kulturális tekintélyével kiállt ezért az irányvonalért. A „vérátömlesztésben” fontos szerepe volt a Figurának, amely Erdély-szerte nagy bázissal rendelkezett, főleg az értelmiségi fiatalok körében, akik másfajta színházra vágytak. Sokat köszönhetünk a helyi napilap, a Háromszék új iránt fogékony újságíróinak is. A közönség lassan átalakult és kicserélődött, a középiskolából

Kortárs magyar dráma, román rendező – Pass Andrea Napraforgóját Radu Afrim állította színre (2023) | fotó: Barabás Zsolt

új generációk jöttek ki, akik már rajtunk nevelkedtek, sokan kerültek művészeti egyetemekre, akik közül többen vissza is jöttek, többek között azért is, mert Szentgyörgy pezsgő kulturális élettel rendelkező városka lett. Ebben – talán nem tévedek – nekünk is jelentős szerepünk volt. S hogy mi van még a városban? A Háromszék Táncegyüttes, amely mára már táncszínházzá nőtte ki magát, jó ideje színházunk égisze alatt működik az M Studio Mozgásszínház, van bábszínházunk, 2010-ben alakult MAGMA Kortárs Művészeti Kiállítótér, és a két évre rá megnyílt Erdélyi Művészeti Központ ugyancsak fontos szerepet tölt be a város és egész Erdély művészeti életében. És akkor még a fesztiválokat fel sem soroltam...

A kaposvári példát hozta fel, ami a hetvenes-nyolcvanas években fehér hollónak számított jelentős vidéki színházi műhelyként a vízfejű Magyarországon. Magyarországról nézve viszont úgy látszik, hogy Romániában, így Erdélyben számos városban jött létre meghatározó és sajátos stílusú műhely. Miért alakulhatott ez így?

– A magyarországi helyzetet nem ismerem, de Romániában a színház – főként korábban, a '90-es években – „szent tehénnek” számított. Felnéztek a színészekre, a rendezőkre. A román színházi szakmának a szava nagyon erős volt, nem mert a politikum újat húzni vele. Amikor például nekem konfliktusom volt a városvezetéssel, a szakma megvédett, azonnal mellém állt. Abba, hogy a színházak művészi tekintetben mit csinálnak, senki nem szól bele Romániában, a színházi törvény ezt kizárja. Ezt különleges helyzetnek látom. Azt hiszem, ez az önállóság is közrejátszott abban, miért nőhet ki magát több

jelentős színházi műhely, így például Craiován vagy Nagyszebenben, a már említett Piatra Neamț-on, de más romániai városokban is, és Erdélyben sem csak Kolozsvárt „jegyzik”. Az utóbbi években talán épp a nagy kínálat miatt kissé csökkentek a költségvetések, nehezebb helyzetben vannak egyes társulatok – de még mindig biztonságban. Fontos tényező az is, hogy a magyar nyelvű színházak be tudtak kerülni a román színházi vérkeringésbe, elég volt néhány sikeres megjelenés a különböző fesztiválokon. Én több mint tíz éven keresztül a Romániai Színházszövetség szenátusának a tagja voltam sok más magyarral együtt, tehát számolnak velünk.

Nehéz a művészsínházi célok és a szórakoztatás, a „fogaszthatóság”, az úgynevezett közönségigény elvárásai között egyensúlyozni egy kisvárosban?

– Nem egyensúlyoztunk. Az első pillanattól mellőztem a „populista” vonalat, nem akartam a közönség kiszolgálásából kiindulni, mert ez szerintem egyenlő a közönség elárulásával. Nagyon pontosan megfogalmaztam a magam és a környezetem számára is, hogy én akkor tisztelem a közönséget, hogyha hiszem azt, hogy igényét tekintve képes olyan szintre emelkedni, mint Kolozsvár, Budapest, sőt bátorítottam azt is mondani, akár Berlin. Szerintem a közönség azt fogadja be és azt tudja értékelni, amihez hozzászoktatják. Ennek a felelőssége persze óriási. Azért is rendeztük meg 2009 óta öt alkalommal a Reflex Nemzetközi Színházi Fesztivált, hogy európai összevetésben is büszke lehessen a szentgyörgyi közönség a saját társulatára. Olyan meghatározó színházi műhelyeket hívtunk meg, mint a berlini Deutsches Theater,

BOCSÁRDI LÁSZLÓ

1958-ban született Marosvásárhelyen. Jászai Mari-díjas rendező, színházigazgató, tanár. A romániai és a magyar színházi élet egyik legfontosabb alkotójának tartják. Az eredetileg vegyész mérnök végzettségű Bocsárdi 1984-ben alapította a Figura társulatát Gyergyószentmiklóson. 1995-ben a Marosvásárhelyi Színházművészeti Akadémia rendező szakán végzett Tompa Gábor osztályában. 1995-től a sepsiszentgyörgyi Tamási Áron Színház főrendezője és művészeti vezetője, 2005-től igazgatója, 2022 óta újra művészeti vezetője. 2006-tól az UNITER (Román Színházi Szövetség) szenátusának tagja. Többször kapott UNITER-díjat rendezéseiért, és 2023-ban a szövetség életműdíjában is részesült. 2009-ben a Magyar Köztársasági Érdemrend lovagkeresztjével ismerték el a romániai magyar színházi élet megújításáért végzett tevékenységét. Az *Iráni konferencia* című előadása a legjobb rendezés díjat kapta a 2024-es kaposvári Országos Színházi Találkozón.

a varsói Teatr Dramatyczny vagy a német Rimini Protokoll. Itt láttuk vendégül a Nemzeti Színházból a *Szentivánéji álmom* című előadást is.

Nemrég lemondott az igazgatásról, de művészeti vezetőként továbbra is részt vesz a társulat munkájában. Mi indokolta a váltást?

– Közel húsz év után úgy éreztem, hogy már nem kihívás az intézmény vezetése, és ha kényszerből csinállok valamit, az nem hiteles. Ide friss energia kell, újfajta rálátás. Ezért – bár még lett volna egy év az igazgatói mandátumomból – visszaléptem. Az utódom Pál Ferenczi Gyöngyi színésznő, akivel huszonöt éve együtt dolgozom. Az elmúlt két év alatt kiderült, olyan vezető, aki nagy lendülettel és igazi hozzáértéssel végzi ezt a munkát.

Mi a sepsiszentgyörgyi színház ars poeticája, amit bizonyosan folytatnak majd az utódok is?

– Ez nehéz kérdés! Remélem, olyasmit teremtettünk, ami folytatásra érdemes. Amikor ide kerültem, a könyvtár igazgatója Kolozsvárra szervezett buszt, hogy a szentgyörgyiek igazi színházat láthassanak. Akkor azt mondtam, nekünk oda kell eljutni, hogy hozzánk szervezzenek ilyen utakat. A célom az volt, hogy művészi szempontból bátor színházat teremtsünk, és a jelen pillanatban érvényes formát megtalálva szóljunk a közösségünkhöz. Hogy állandóan újragondoljuk azt, amit csinálunk, megpróbáljunk tág szellemi dimenziót adni a színháznak. Igazából mindegy, hogy klasszikus vagy kortárs, magyar

vagy külföldi szöveget viszünk színpadra, a legfontosabb, hogy olyan előadás készüljön, ami hozzánk szól, a megszólalásmódjában pedig költőiség van. Névadónk Tamási Áron, az erdélyi magyar kultúra egyik legfontosabb „bástyája”. Három darabját állítottam színpadra, mert kulcskérdés volt számomra, hogy az ő szemléletmódját hogyan tudom kortárs színházként értelmezni, és méltó módon emléket állítani neki. A direkt politizálás sosem volt szempont, viszont az emberek társadalmi közérzetével kapcsolatos meglátásainkat próbáljuk színházi formába önteni, de úgy, ahogy Pilinszky mondja, hogy ne csak diagnózist adjunk, mert az önmagában nem gyógyít. Egyfajta tükröt tartunk, de úgy, hogy az emberek mégis boldogan menjenek haza a színházból. Nem vagyok híve az „üzeneteknek” sem, ezt nem tartom művészi célkitűzésnek, inkább körüljárunk bizonyos problémákat. Úgy tekintek a színházi előadásra mint nyitott műre, amely lehetőséget kínál a nézőnek, hogy a maga módján ő is „szereplőjévé” váljon.

UNGVÁRIJUDIT

Kortárs magyar darab, magyar rendező – Pintér Béla Gyévuskáját Hegyemegi Máté rendezte (2023) | fotó: Barabás Zsolt

A fősvény 2015-ben volt a MITEM vendége (rendező: Bocsárdi László) | fotó: Eöri Szabó Zsolt

„Nem vagyunk örültek”

Pálffy Tibor – színész

Harminc éve tagja a sepsiszentgyörgyi Tamási Áron Színháznak. Színészként, és időről időre egy-egy rendezésével aktív részese volt annak a változásnak, amely során a mélypontra lévő teátrum meghatározó műhellyé vált. Pálffy Tibort, a hazai pályán a fiatalok körében kultelőadásnak számító Ivan Viripajev-darab, az Oxigén rendezőjét a társulat összetartó erejéről kérdeztük.

Hogyan került a társulathoz?

– '90-ben szó szerint az „utcáról” kerültem be Bocsárdi László gyergyószentmiklósi csapatába, a Figurába, semmilyen színházi előtanulmányom nem volt. Az a színház és az a csapat nekem olyan volt, mint egy újjászületés. Aztán Bocsárdi vezetésével páran Sepsiszentgyörgyre kerültünk, Nemes Levente akkori igazgató hívására. Ebből indult el az a fajta építkezés és színházi nyelvkeresés, ami – szerencsére, mert ez a legizgalmasabb – a mai napig is tart.

Mi az, ami a társulatot összetartotta az elmúlt évtizedekben?

– A legfontosabb a felelősségvállalás – a színházzal szemben, ezáltal a társulattal, az alkotótársakkal szemben is. Ez jel-

lemzi Bocsárdit. Nagyon nehezen köt kompromisszumot, sőt, pontosabb, ha azt mondom: színházi alkotóként nem is tud kompromisszumot kötni, és ez határozza meg a gondolkodásmódját. Tudatos társulatépítés zajlott a kezdetektől, amikor odakerültünk Szentgyörgyre: csak olyan ember kerülhetett be ebbe a csapatba, akiben megvan ez a felelősségtudat, ez az elkötelezettség. Ez a szellemiség valahogy meggyökerezett a színházban, és megy tovább. És szerintem ezért is mondják sokan, hogy a szentgyörgyi színháznak van az egyik legjobb társulata.

Azt is mondják, hogy innen kevesen mennek el...

– Akad azért, aki nem érzi jól magát és elmegy. De az igaz, hogy ez ritka, valóban nagyon ritka. Inkább az van, hogy hoz-

PÁLFFY TIBOR

1967-ben született Dicsőszentmártonban, ahol az ipari líceumban érettségizett. 1990-től a Figura társulatának tagja, 1994-től a sepsiszentgyörgyi Tamási Áron Színház művésze, a teátrum vezető színésze. Volt Estragon (*Godot-ra várva*), Lucifer (*Az ember tragédiája*), Trigorin (*Sirály*), Biberach (*Bánk bán*), játszotta Macbethet, Othellót, Cyranót. Rendezte Pintér Béla (*A Sütemények Királynője*), Ivan Viripajev (*Illúziók, Oxigén*) darabjait. Számos díjban részesült a határon túli színházak kisvárdai fesztiválján, díjazták a Pécsi Országos Színházi Találkozón, 2003-ban Jászai Mari-díjat kapott.

zánk szeretnének jönni nagyon sokan, de a helyek száma korlátozott. Sokszor még hátrányára is van a színháznak, hogy nem tud bővülni a társulat, ugyanakkor az érem másik oldala, hogy ezzel a zártsággal meg tud őrizni valamit, ami a mi sajátosságunk, így nem „hígul fel” a csapat. Érdekes volt Bodó Viktornak a visszajelzése, akivel a legutóbbi előadásunkat készítettük, *A vihart*. Azt mondta, hogy ő már nagyon sokféle rendezett Európában, neves színházakban, de nem találkozott még olyan egymásra figyelemmel, mint ami nálunk természetes módon megvan. Tényleg így van. Mi nem „dolgozunk” ezen, egyszerűen így létezzünk.

Sepsiszentgyörgy egy hatvanezres (kis)város a magyar nyelvterület délkeleti csücskében. A közönség hogyan veszi a művészsínházi, sokszor leginkább kísérletinek nevezhető előadásokat? Nem kapták még meg, hogy „jó-jó, de mi szórakozni akarunk”?

– Hát – volt rá példa! De szerintünk Tamási, Brecht, Shakespeare, Viripajev drámái mind szórakoztatók. Azért született meg a Reflex Fesztivál is, hogy elhozzuk azokat a szerintünk színházi remekműveket külföldről is, amelyeket látva a szentgyörgyi néző szembesülhet azzal, hogy mi van a világban, és akkor talán azt is látja, hogy nem vagyunk örültek.

Mi változott meg leginkább ez alatt a harminc év alatt?

– Amikor a városba került az a „figurás” mag, amelyhez én magam is tartozom, és elindult a színháznak ez az új időszaka, akkor nagyon erőteljesen megfogtunk egy réteget, az akkori húszas-harmincas korosztályt, akik aztán velünk öregedtek. Most viszont az a nagy feladat, hogy utat tudjunk találni a mai fiatalokhoz. Jó példa erre az ősi tanításokról, szerelemről, gyilkosságról, szabadságról szóló *Oxigén*, hiszen ez is fontos szempont volt, hogy olyan formát találjunk egy rendkívül érdekes

szöveghez vizualitással, rappel, amivel ezt a mostani huszoneves generációt meg tudjuk szólítani. Nekünk „öregeknek” is fontos ez, mert különben mi is beragadunk a saját ízlésbuborékunkba, és nem tudjuk megújítani saját magunkat. Folyamatosan kell keresni a kapcsolatot a fiatal generációval, kíváncsi-nak kell lenni rájuk, mi van a lelkükben, mi érdekli őket, és be kell hozni őket a színházba.

UNGVÁRIJUDIT

Bodó Viktor rendezése, *A vihar* (2024) | fotó: Barabás Zsolt

Beleszülettek

Kónya-Ütő Bence és Korodi Janka már a Bocsárdi László-féle Tamási Áron Színház vonzásában nőttek fel, ezért lettek színészek, és visszatértek szülővárosuk teátrumába játszani. Az Oxigén két szereplőjét, a Fiút és a Lányt kérdeztük kötődésükről.

„Középiskolásként sok előadást láttam a Tamási Áron Színházban. Nekem ez volt A színház. Nagyon vágytam rá, hogy bekerülhesek ebbe a társulatba” – mondja az 1987-ben Sepsiszentgyörgyön született és a Marosvásárhelyi Művészeti Egyetem után szülővárosa színházához szerződő KÓNYA-ÜTŐ BENCE, aki az *Oxigén* zeneszerzője, színésze, és aki a saját zenéjét élőben szolgáltatja a keverőpultján.

Ha röviden kellene megmondani, miért „éri meg” ebben a társulatban dolgozni, azt mondja: nagyra becsüli a művészeti vezetőnek, Bocsárdi Lászlónak azt a törekvését, hogy ha elindulnának „polgári” irányba, akkor azonnal megálljt parancsol, és megakadályozza, hogy a színház egyfajta kiszolgáló magatartást képviseljen. Aki ehhez tud csatlakozni, jó csapattagga válhat – véli Kónya-Ütő Bence, aki szerint az is fontos, hogy ebben a csapatban a színészek nem pusztán a rendezői elképzelések végrehajtói, hanem alkotóként is részt vesznek a folyamatokban. És fontos a közönség: Sepsiszentgyörgyön „edzett” nézők vannak, mondja, és példaként egy hetvenes hölgyet említ, aki legfrissebb bemutatójuk, a korántsem konvencionális előadásairól nevezetes Bodó Viktor rendezte *A vihar* bemutatója után megállította a Calibánt játszó Kónya-Ütő Bencét az utcán, és arról lelkendezett, hogy micsoda nagyszerű előadás született: Így kell játszani Shakespeare-t 2024-ben! Ez is mutatja, hogy kinevelte a színház a saját közönségét, ezek a nézők jó „kiképzést” kaptak, „veszik” az előadásukat.

„Sepsiszentgyörgyi vagyok, Marosvásárhelyen végeztem az egyetemet, és harmadéves voltam, amikor Bocsárdi László megkérdezte, van-e kedvem csatlakozni a társulathoz? Előtte pár évvel már volt szerencsém együtt dolgozni vele egy művészeti táborban, és látott engem az egyetemi vizsgaelőadásokon is” – meséli KORODI JANKA, aki az Oxigénben a Lány szerepét játssza-énekli. A Tamási Áron Színház társulatának egyik legfiatalabb tagja jelentős szerepekben volt látható az elmúlt években a 2017-es Alice címszerepétől a legutóbbi bemutatójukban, *A viharban* játszott Arielig. A színésznő úgy érzi, mindig egyfajta biztatást kapott Bocsárdi Lászlótól azzal, hogy az egyetemi évei alatt időnként megkérdezte őt a terveiről, míg végül a konkrét ajánlattal hozakodott elő. Mint mondja, nagyon szeret vele dolgozni, mert a próbák sosem csupán az adott szerepről szólnak, hanem közben egyfajta hozzáállást is tanít. Korodi Janka szerint ezért is kerülnek ki a keze alól remek előadások, mert figyelemmel van a színészeire, indirekt módon is vezeti, tanítja őket. A színésznő úgy gondolja, hogy a társulat megtartó erejében, összetartozásában nagy szerepe van az alázatnak. Olyan művészek verbuválódtak össze, akikben ez természetes módon jelen van. Mindenki tudja a helyét, hogy hol tart éppen a színészi fejlődésben, tudják mennyit ér a siker, képesek együttgondolkozni, alárendelni magukat a közös céloknak – hangsúlyozza a színésznő.

UNGVÁRIJUDIT

Szabadon lélegezni

Ivan Viripajev (1974) az egyik legizgalmasabb orosz drámaíró, akinek a darabjai különösen népszerűek az erdélyi magyar színházakban. Két évvel ezelőtt mutatták be Sepsiszentgyörgyön az *Oxigén*t, de azóta már másorra került egy újabb Viripajev-darab, az *Iráni konferencia*, korábban pedig az *Illúziókat* játszották a Tamási Áron Színházban (nagy sikerrel).

Az *Oxigén* 2005 októberében jelent meg a magyar színházi életben: Keszég László rendezett belőle egy felolvasószínházi előadást, a két szerepet Geszti Péter és Ónodi Eszter alakította. Talán azért sem vették észre túl sokan azt a remek bemutatót, mert a helyszíne, a ma Klauzál Házként működő budafok-tétényi művelődési központ sajnos nem kapott jelentős figyelmet. Így hirdethette magyarországi ősbemutatóként 2016 telén a Nylon Group a Márkus Sándor és Eke Angéla által előadott, Márkus Sándor által rendezett koncertszínházi előadást, amely nemcsak a zenében hozott újat, de a több ponton átdolgozott szövegben is. Népszerű produkció volt, ugyanakkor érezhetően elmozdult attól a magaskultúra-hálótól, ami a Viripajev-darabban fellelhető. A sepsiszentgyörgyiek előadása viszont a szerzői szándéknak megfelelően pontos, érvényes és kiemelkedően magas színvonalú. Ezért is néztem meg a Nemzeti Színházban újra a korábban már látott produkciót és nem bántam meg, mert most is sokat adott...

A darab az emberi viszonyulásnak arról a hagyományos duális rendszeréről szól, amelyet test és lélek szembeállításaként szokás elgondolni. A léleknek ott vannak az Írás tanúságai: a „ne ölj, ne hazudj, ne paráználkodj stb.” figyelmeztetések tízparancsolatként ismert elemei, melyet egy olyan ember írt le, akit egyaránt prófétának tekint a zsidó, a muszlim és a keresztény vallás: Mózes. A testnek pedig ott van az oxigén, amely üzemanyagként szolgál az ember működéséhez. Ha bőségesen van oxigén, a test úgy működik, hogy nem vesz tudomást holmi szellemi előírásokról! Az ilyesmit szoktuk életöszöntnek nevezni...

A kamaraszínházban egy kereszt formájú pavilonrendszer tagolja a teret. Két oldalról két test jelenik meg benne a tüdő két oldalához hasonlóan: egy fiatal férfi és egy fiatal nő. Mindkettő tele van energiával. Kónya-Ütő Bence nem csupán alakítja a Férfit, hanem elő is adja az előtte lévő keverőpulton az általa írt rapzenét. Miután azonnal egyfajta koncerthangulatot teremt, „természetesen” jórészt éneкли a mondatait, ahogyan a Nőt megformáló Korodi Janka is hatásos énekesként jelenik meg az előadás nagyobb részében. A látvány együtt mozog a hanghatásokkal.

A narratíva annyi, hogy a hetvenes években született vidéki Szása beleszeret a tőle fiatalabb moszkvai, férfias keresztnevű lányba, Szásába. Rádöbben, hogy őt a felesége már nem képes éltetni, viszont a fővárosi Szása maga az oxigén. Kisétál a kertbe és egy ásóval megöli a feleségét. Mert ezt kívánta az életöszöntő. Az előadás arról szól, hogy a szerelem felülírja az ősi tanításokat, ezért egy nő szerelméért egy férfi ölhet is. A szereplők önfeledten táncolnak, de egyfolytában az ősi tanításokkal szembeülnek. Ugyanakkor feltesznek egy izgalmas kérdést: a gyümölcs alapján ítélik meg a fát vagy a fa alapján a gyümölcsöt? Eredendően jók vagyunk vagy kárhozatra ítéltünk? A Pálffy Tibor által rendezett előadás végén a két szereplő kisgyerekként, naiv őszinteséggel fordul az Úrhoz. De az Úr így sem válaszol nekik. A válaszokat nekünk, a nézőknek kell megadni.

A szerző filozófus, esztéta, a 2022/23-es évadban a Nemzeti Magazin Nézőpont rovatának szerzője volt

A TAMÁSI ÁRON SZÍNHÁZ VENDÉGJÁTÉKAI A NEMZETI SZÍNHÁZBAN

Molière

A FŐSVÉNY

(2015, MITEM,
rendező: Bocskárdi László)

William Shakespeare:

VÍZKERESZT, VAGY AMIRE VÁGYTOK

(2016, MITEM,
rendező: Bocskárdi László)

ALICE

(2018, MITEM,
rendező: Bocskárdi László)

OXIGÉN

(2024, rendező: Pálffy Tibor)

Tompa Gábor Woyzeck-rendezése (1980) | fotó: Kakas Zoltán

Népszínháztól művészi műhelyig

A sepsiszentgyörgyi Tamási Áron Színház rövid története

A sepsiszentgyörgyi színház Erdély negyedik magyar nyelvű kőszínháza 1948-ban alakult a nem sokkal korábban létrejött kolozsvári Dolgozók Színháza Sepsiszentgyörgyre telepítésével, azzal a szándékkal, hogy a Székelyföldet – és annak kisebb településeit – szolgálja ki. Az első évtizedek erőteljes népszínházi irányultságot mutatnak, majd a hatvanas években Seprődi Kiss Attila rendezői ideszereződésével megjelennek a művészszínházi törekvések is, melyek kiteljesedése az akkor egyetemista Tompa Gábor *Woyzeck*-rendezése *Visky Árpád*-dal a címszerepben: az előadás – és annak ikonikus kezdőképe – a színház előcsarnokában felállított ketreccben vergődő *Visky-Woyzeck*-kel – mára már színháztörténet.

MÉLYREPÜLÉS, EMELKEDÉS

A '80-as évek második fele és a '90-es évek eleje a színház legnehezebb periódusa. A kivándorlások és nyugdíjazások miatt a társulat létszámban megfogyatkozott, erőteljesen meggyengült, teljesen felhagyott a művészszínházi törekvésekkel is. Az asszimilációs politika megnyilvánulásaként 1987-ben a sepsiszentgyörgyi magyar színházat is kéttagozatossá tették, a magyar társulat mellé telepítettek egy román is. A rendszer-

váltás után a két tagozat szétválak, külön önálló színházakként folytatják, ám sokáig még egy épületen osztozva – a magyar színház ekkor vette fel Tamási Áron nevét.

A mélyrepülés időszaka 1995-ben változik meg, amikor ideszereződik a gyergyószentmiklósi Figura Stúdió egyik alapítója, a Marosvásárhelyen közben frissen rendezői diplomát szerző Bocsárdi László, magával hozva évfolyamtársát, Barabás Olgát és hat figurás színészt – a két színház ezzel (egy időszakra legalábbis) gyakorlatilag fuzionált. Ugyanezen évben szerződik a színházhoz tíz év után az első végzős színész Váta Loránd személyében.

Az ezt követő huszonkilenc évet elsősorban Bocsárdi László határozza meg, nem csupán rendezőként, hanem vezetőként – előbb művészeti igazgató, majd igazgató, aztán újból művészeti igazgató – is, a színház pedig művészszínházként, kortárs népszínházként definiálja magát, és újra a magyar és a romániai színházi élvonalába, a szakmai figyelem középpontjába kerül. A színház mind társulatában, mind esztétikájában megújul, a logocentrikus előadásokat felváltják a rituáléközpontú és látványcentrikus előadások, a megkövesedett tradícióihoz való ragaszkodás helyébe egy progresszív szemlélet lép.

Kurácsi mama, rendező Hegymegi Máté (2024) | fotó: Barabás Zsolt

Az első időszak meghatározó előadásai Bocsárdi stúdióban bemutatott *Vízityúkja* és *Alkésztisze*, nagyszínpadi *Vérnásza*, valamint Tamási-ciklusának csúcscaként *Az énekes madár* alapján létrehozott *A csoda*, valamint Barabás Olga a kisembert fókuszba állító előadásai, mint a *Scapin fufangjai*, a *Don Juan* vagy a *Peer Gynt*.

TÁVOZÁSOK, VÁLTOZÁSOK

Barabás Olga távozása után a szintén Bocsárdival egy évfolyamon végzett, korábban Kolozsváron dolgozó Kövesdy István lett a másik állandó rendező, őt követte Török Viola, majd a Bukarestben végzett Zakariás Zsolt, utóbbi néhány évig a színház művészeti vezetője is volt. 2005-ben egy rendezés erejéig Tompa Gábor is visszatér Sepsiszentgyörgyre, Beckett *Godot-ra várva*-ját viszi színre – és a Pécsi Országos Színházi Találkózón beugróként Pozzo szerepét is eljátssza. 2005 decemberétől Bocsárdi a színház igazgatójaként folytatja (egészen 2022-es lemondásáig, ekkor Pál Ferenczi Gyöngyi színésznő váltja, ő maga pedig aligazgató, majd ismét művészeti igazgató lesz), közben olyan meghatározó előadásokat rendez, mint a multimedialitással (is) kísérletező *Yvonne, burgundi hercegnő*, az ötödik felvonást elhagyó, shakespeare-i tragédiaként értelmezett, szintén multimedialis elemeket is felvonultató *Bánk bán*, a színházi teret is tematizáló *A velencei kalmár*, a *Hamlet*, a groteszk *Sam, avagy felkészülés a családi életre* vagy immár lemondása után az *Iráni konferencia*.

A többi kiemelkedő erdélyi magyar színházhoz képest a Tamási Áron Színházban a rendszerváltás után viszonylag alacsony a román rendezők jelenléte, a román színházi paradigma inkább közvetett úton, az ebből is inspirálódó erdélyi magyar rendezők munkássága által jelenik itt meg. A meghívott román rendezők a közép- vagy idősebb generációt képviselik, mindannyian dolgoztak már más magyar színházban is, és legtöbbször a kortárs román színház legfontosabb alkotói közé tartoznak: Mihai Măniuțiu, Alexandru Dabija, Victor Ioan Frunză, Radu Alexandru Nica, Theodor Cristian Popescu, Vladimir Anton és a négy előadást rendező – magyar drámákat (Kárpáti Péter: *Akárki*, Pass Andrea: *Napraforgó*), azok átíratát (*Egy zabigyerek kék háttér előtt történetet mesél*) Molnár *Az üvegcsipője* alapján vagy saját szöveget (*Amikor telihold ragyog a turkáló felett*) színre vivő – Radu Afrim.

Az elmúlt tíz évben a színház repertoárján hangsúlyosan vannak jelen fiatal rendezők munkái, mindenekelőtt Bocsárdi tanítványai a marosvásárhelyi egyetemről (Botond Nagy, Sarder Tagirovsky, Porogi Dorka, Kiliti Krisztián, Szilvay Máté...) de mellettük az elmúlt évek meghatározója az évente visszatérő Hegymegi Máté, valamint a társulat egyik vezető színésze, az elmúlt években szintén rendező Pálffy Tibor is.

BODÓ A. OTTÓ
erdélyi dramaturg, egyetemi oktató

Barabás Olga rendezése: Don Juan (1997) | fotó: Barabás Zsolt

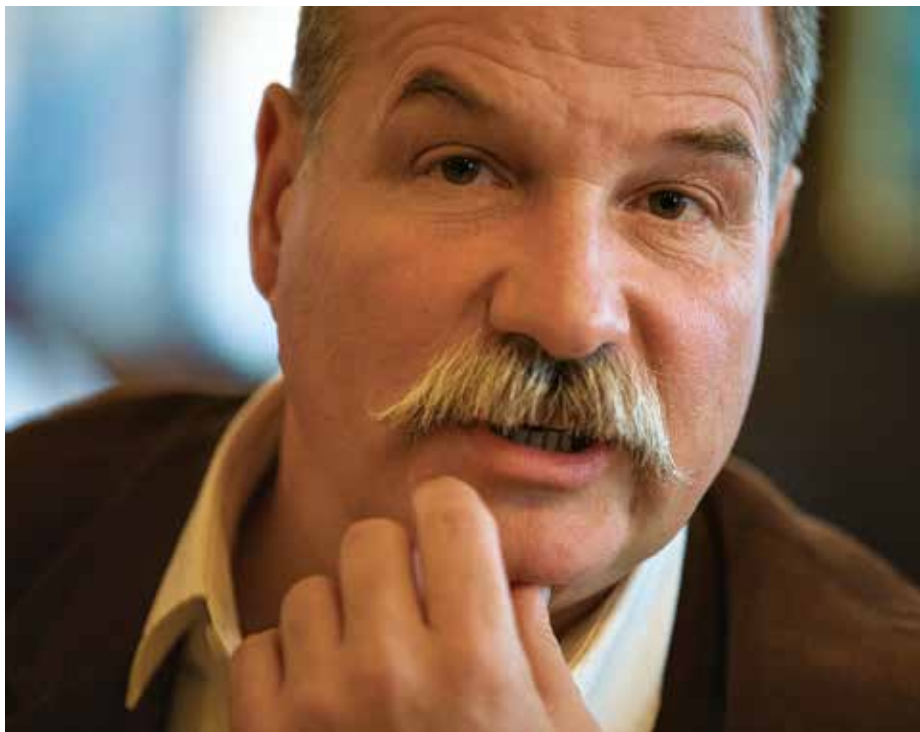

KARÁCSONYI PORTRÉ • BERE CZ ANDRÁS

Testhez álló szerep –
ahogy a Csíksomlyói passióban, az életben is: mesemondó és vándor

„Régies szerkezetű társadalmakban a nép lelke az énekes mesemondó. Ő a közös emlékezet, vigasztal, bátorít, ő tudja, hogyan s mit gondoltak az elődök a világról, saját magukról, bennük lakik a nép méltósága, emlékezte. Veszélyesek, mert tudományuk akadályozza a szolgává válás folyamatát. Ha nem tudják is.

Amitől még a mesemondó is elnémul...

Berecz András a nép lelkéről, a nyomát követő fiúról, egy lépcsőből faragott hegedűről és az ünnep fényéről

A Nemzeti Színház mindig úton lévő társulati tagja, Berecz András novemberben vehette át – hét alkotó társaságában – a Nemzet Művésze díjat a Magyar Művészeti Akadémiától (MMA). Ebből az alkalomból kérdeztük advent idején a távoli, mesés útvjáról hazatérő ének- és mesemondót, miket tapasztalt a tengerentúlon, és meddig tart a hazatérés egy olyan embernek, aki minden bokor tövéénél mesébe botlik.

Szerényen ének- és mesemondónak tartja magát, csak a magunkfajta újságírók tették hozzá mindig: Kossuth-díjas. Mostantól pedig a Nemzet Művésze címet is feltüntetjük...

– Azért tartom ének- és mesemondónak magam, mert például a műfordítást is énekesként űzöm, és filmezni, fotózni, írni is mesemondóként szoktam. A világhálón voltam én már „álomszövő” is. Ennél nagyobb bajom persze sose legyen!

A titulus indoklásában a nemzetért tett szolgálatot emelik ki. Hogyan szolgálja a mese és a népdal a nemzetet?

– Erre a súlyos kérdésre nem könnyű a válasz, de próbálok. Bajban, vészben látszik tán legtisztábban, hogy ki kicsoda, s hogy mi mit ér. Azt hiszem, Sztálin elvtárs válaszolta meg

félreérthetetlenül, amikor „kis” népek – a puszták létükkel – nagyszabású terveit akadályozni merészték. Gondolt egyet, vagonra tette őket, irány Szibéria! És legeslegelőször is kiket közülük? Az énekes mesemondókat. A vezér tudta, hogy jó magaslati pontról nagy területet meg lehet szállni, sok embert sarokba szorítani, de azt is tudta, hogy második lépcsőben a lelkét kell elfoglalni. Szellemét homályba borítani, önbecsülését, gerincét megtörni. Régies szerkezetű társadalmakban a nép lelke az énekes mesemondó. Ő a közös emlékezet, vigasztal, bátorít, ő tudja, hogyan s mit gondoltak az elődök a világról, saját magukról, bennük lakik a nép méltósága, emlékezte. Veszélyesek, mert tudományuk akadályozza a szolgává válás folyamatát. Ha nem tudják is.

Az „apja-fia” előadásban – István és András

De hogyan szolgálja népét a mesemondó?

– Ha sokat és sokféle énekel, mesél, és gyűjt, igazi kíváncsisággal, amíg csak szuszog s meg nem süketül. Nagy ajándéka lesz az a hála, ami ráborul. Dzsambul Dzsabaj kazah költő, aki 1846-ban született és kishíján száz évet élt, azt mondta: minden *akin* – így nevezik népének énekmondóit –, amelyik szelvében-hosszában megjárta a pusztákat és rongyos kunyhótól díszes jurtaig mindenütt dalolt már, és még a többiek búját-örömét is meg tudta hallgatni, az „a maga araszával méri meg hazáját”. Addigra meséi, dalai, már nem csak az ő tulajdona, hanem egy egész népé. Ő így tud szolgálni. Érdemelném-e az *akin* nevet, nem tudom, de majd negyven éve én is úton vagyok, gyűjtök, kérdezek hegyen-völgyön, kaszálón, mesélek, dalolok söntéstől szószékig, ovitól színházig mindenütt... és az MMA erre a szép kitüntetésre érdemesnek tartott. Köszönet!

Az utóbbi időben járt Kanadában és New Yorkban is, ahol Berecz István táncművész-koreográfussal tartottak „Apja-fia” előadást. Milyen élményekkel tértek haza?

– Sokkal és szépekkal. Torontóba a magyar református gyülekezet lelki pásztora, Vas Zoltán hívott meg. Egyik szép történetnek ott jártam végére. Egy kitűnő zenész barátom, aki Torontóban született, hazaköltözött Magyarországra. Ő a világ legkedvesebb kidobó legénye amúgy, amellet megtanulta a hegedűkésítést is, mesterfokon. Egyszer meghallotta,

hogy a régi torontói magyar templomot, ahova annak idején járt, le kell bontani, mert már a gyülekezet nem tudja fizetni az adót, s tán a környék is kezdett veszélyes lenni... kapta magát, idehazuról odahaza repült. Hát épp a bontásnak fogtak neki! Végigjárta pincétől padlásig a bontásra ítélt, kedves templomot, és egyszer csak a szeme megakadt egy lépcsőn. Azon a lépcsőn, amin gyermekként mászkált, s gurult le egy párszor. Ami a gyülekezet cipőjéről a port, sarat fogta fel, hólét nyelte el, s amit még a nagyszülők is tapostak. A bontók segítségével szépen felszedte, repülön haza hozta, idehaza hozta, mert meglátta-hallotta benne a hegedűt. Mikor lecsiszolta, budapesti műhelyébe beköltözött a régi, kedves templom illata. Na és ebből a templomillatú kanadai juharból készített egy híres mesterhegedűt. Annyira jól sikerült, hogy a kiváló hegedűművész, Kelemen Barnabás mutatta be. Ez a bemutató egyébként Torontóban, az új magyar templomban volt. Faragó Thököly Márton, ez a teljes neve lépcsőfaragó barátunknak, odaajándékozta a hangszert a torontói magyar református gyülekezetnek. Arrafelé ezen a hegedűn szólalnak meg ma is a zsoldárok. Én is énekelhettem vele.

New Yorkból is hozott egy történetet?

– Ott István fiam volt a vezető, én csak a sarkában voltam. Gyermekkorában én mondtam, gyere már, kisfiam, most pedig ő, hogy egy kicsit szedd a lábad, édesapa! Az egyik idegen-

BERECZ ANDRÁS

„1957-ben Budapesten születtem. Az első dalokat édesanyámtól tanultam, aki a híres kunhegyesi táncos, tréfafa és nótafa, Tanka Gábor lányaként sok ilyet tudott. Erdélyben, Moldvában, Felvidéken, Somogyban, Nagykunságban,

Nyírségben... dalokat, meséket, tréfákat gyűjtögetek. Életem különféle vargabetűi, hajtúka-nyarszerű fordulatai után, melyek során rakodó segédmunkás, erdőművelő, útkarbantartó is voltam, hajszolt embertársaim örömét keresgélő énekes, mesemondó lettem. Óvodásoktól nyugdíjasokig, nevelőintézettől parókiáig mindenféle rendű és rangú ember »hasznák« – hazám az elszakadt részekkel a diaszpóra is.”

A Kossuth-díjas Berecz Andrást 2024-ben választották a Nemzet Művészei közé. 2014-től rendszeres vendég a Nemzeti Színházban önállóestjeivel, 2016-ban szerepet vállalt a *Csíkсомlyói passió* című előadásban. 2020 óta a társulat tagja.

vezetés alkalmával betértünk a Brooklyn híd alatti, igazi New York-i olasz étterembe, faljunk valamit. A csinos, olaszos kis helység Old Fulton névre hallgat. Leültem egy széparcú nő fényképe alá, István szemben. Kértünk először is egy kis olasz bort. Néztük közben, hogy mit néznek rajtunk azok a sötétebbecske micisapkás bajuszkirályok ott a sarokban. Mondom Pityunak, ezek – drága Istvánkám, ne nézz oda! – ha nem egyéb, délolaszok. Már jön is az egyik, kérdi angolul, kik s mik vagyunk. Magyarok, mondtuk mi, hát nem látszik rajtunk?! Dehogynem – azt mondja, hallatszik is! De tudja-e a kedves szomszjas apuka, hogy ki alatt ücsörög? Nem én, de talán Pityu, bemutatom szépen, ő a csopivezető. Hát az az igazság, hogy Pityu se tudta. Na azt mondja a micisapkás, hogy az ott a fejem felett Albánia magyar származású királynéja, Apponyi Géraldine, és hogy mi, albánok rajongva szeretjük őt! Fény derült a titokra, a New York-i Old Fulton olasz éttermecskének albán a tulajdonosa.

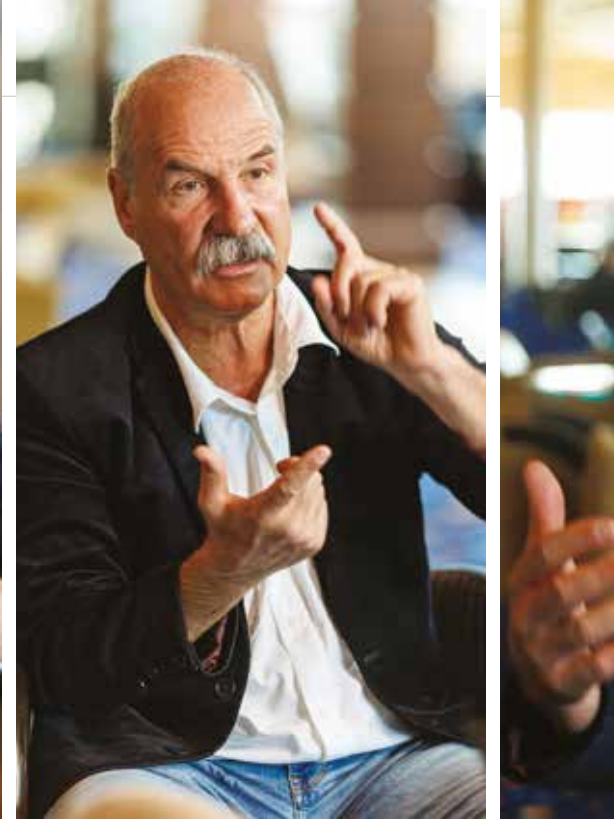
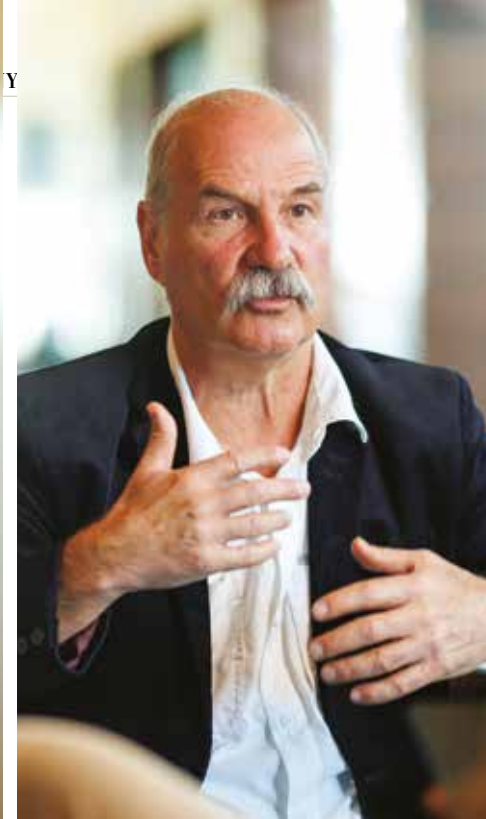
Nagyszerű lehet, amikor az apa a fiával együtt lép fel.

– Sőt, a fiaival, van egy bővebb „apja-fia” műsor is, amikor Misi zongorázik és Marci is velünk énekel. Azt pedig talán fel se fogom, hogy a mai világban egy fiú – mint István – könnyedén belé áll az apja nyomába, és azon jól essék neki elindulni. Egyébként igen messzire. És szabadon. Istvánnal, mint mindig, most is erősnek éreztem magam. Amit én nem tudok elénekel-

ni, mesélni, ő elfurulyázza, eltáncolja. Pont úgy, ahogy én szeretem. Ketten négy műfajban ugyanazt ünnepeljük. Azt, hogy sáros utak végén eredetiséggel találkoztunk. A magyar műveltség aranyfedezetével New Yorkban gondoskodtunk róla, hogy az amerikai közönség is megsejtsen mindezt. Az volt a célunk, hogy ők is érzékeljék, milyen véresen komoly nekünk a játék, s hogy eszményképünk a tréfába csomagolt okosság, a szabadság, mely szabályokkal is könnyedén fel tudja vértézni magát. Ez úgy tűnik, szinte rendező elve a hagyományos magyar műveltségnek, akár farag, hímez, akár táncol, énekel. Lettek hamar még jamaicai, brazil barátaink is!

Tavaly ugyancsak adventben beszélgethettünk, és akkor számolt be szenvedélyes munkájáról: magyar meséket fordítanak japán nyelvre Watanabe Kaoru egyetemi oktatóval. Ennek az „átültetési” munkának a gyümölcse érett be a nemrég bemutatott *Teaszertartás/Angyalfütyű* című előadásra?

– Igen, igazi jó ízletes gyümölcs volt. Tatekawa Shinohara rakugo mesemondóval könnyű volt a párbeszéd. Hajlékony eszű, derűs ember, kiváló előadó. Több felejthetetlen pillanatot közt most hirtelen az jut eszembe, mikor Oshima Kimie, rakugo mesekutató, aki az előadást követő beszélgetést vezette, kérdezte tőlem, miben látom a mese erejét? Elmondtam, többek közt abban, hogy előadás után, mikor fáradt vagyok és hazaszaladni volna kedvem, sokan körbe vesznek, és bajukat örömeiket, belső tusakodásaikat tárják fel, s szinte tőlem várják a megoldást, a feloldozást, olykor hajnalokig... Régi megfigyelésem, hogy a mese kulcskarika, sokak titkos szekrénykéjét nyitogatja. Valószínű, hogy nem énnekelem mondják, engem nem is ismernek, hanem – a mesének. A zárkózott, de szíven talált ember olykor hihetetlen mélységben megnyílik. Ilyenkor szinte tapintom a mese erejét. Sokszor el is gyengülök ezekben a helyzetekben, de nem akarok híres művész lenni, aki csömört kap s menekül az emberektől. Hát ez volna tán mesterségem legszebb ajándéka! Tatekawa meghallgatott figyelmesen, s vagy fél óra múlva, mintegy mellékesen, mondott egy mesét. Volt egy ember, aki cseresznyét evett, s hogy a magját is lenyelte, hát cseresznyefa nőtt ki a fejéből. Virágozni kezdett. Jöttek csodálni az emberek, egyre többen. Letelepdedtek alá, muzsikáltak, énekelgettek alatta, rajongva vették körbe. A fickó evvel annyira jól lakott, hogy a virágzó cseresznyefát kitepte a fejéből. Erre az egek megnyíltak, a felhők összeszaladtak, megindult a zápor. A cseresznyefa helyébe tó keletkezett. Arra jött egy horgász. Sikeres napja volt. Na, az már hozott őt másikat, az őt pedig huszat, mindenki odajött horgászni, mert a tó rakva volt hallal. A komának elege lett, felszökött, és a saját

feje búbján csillogó tóba belé vetette magát. Azóta se látták. Ez a rakugo mese olyan messzire elvitt, hogy abba most nem is érdemes belekezdeni. Ízelítőnek megjárja. Ha a mesemondó az, aki magot eszik és virágzó cseresznyefát növeszt az emberek örömére, akkor itt pompás utalás hangzott el.

Mi ez a rakugo műfaj?

– Vagy három éve fedeztem fel a műfajt. Az *Isten bolondja* műsoromhoz keresgéltem világirodalmi párhuzamokat, úgy bukkantam rá. A 9. század körül buddhista szerzetesek eltűnődtek, hogy hogyan lehetne a szent szövegeket széles rétegekkel megismertetni. Azt sütötték ki, hogy humorral. Feltalálták a rakugo műfajt, mely ma is él és virágzik. A 12. században egy kódexben már a tapasztalatokat is összefoglalják. Régen arról csak álmodni mertem, hogy Magyarországra hívhassak rakugo mestereket, most pedig megvalósult. Sőt, a Károlyi Gáspár Református Egyetemen a diákok már tanultak is róla! Előadták a maguk rakugo meséit. Elmentem, ezt is megnéztem.

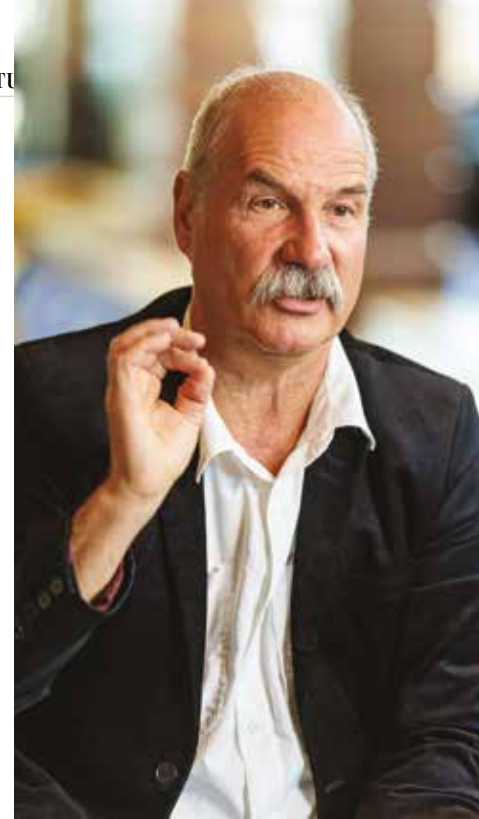
A sok utazás után mit jelent önnek a hazatérés?

– Újra ismerkedek a családommal. Ők is meg-megcsudálnak. Hozom a történeteket, és faggatom az itthoni újakat. A gyerekeké mindig felvidámít. Tekla unokám azt mondta, hogy szeret egy fiúcskát az oviban. Azt mondja „ő a legroszszabb”. De hát miért pont őt? „Mert azt súgta nekem: Teki, nekem egy dinó nőtt ki a fejből.” És te? Te erre mit mondtál neki? „Azt, hogy jobb, ha dinó nő ki a fejből, mint ha csiga az orrodból.” Teki az, aki az óvoda fölszentelésekor elbújt a szekrény mögé, mert „most még nem akar szent lenni”. Ilyen nyelvi

emlékekkel vértetem fel magam, s kuncogok is rajtuk eleget, mikor úton vagyok, s magányban. Misi fiam zongorája egyre inkább az unokáé is. Zsombor nemsoká a fényes pedált fogja nyalni-falni, mindig ezzel kezdik! Botond már a pedáltartót kínozza, „motojos fújésszel szejeli”. Tekla Misi ölében ülve próbálgatja a billentyűket, Hanga pedig hegedülni kezdett, neki a zongora már kísérő hangszer. Szóval ez a zongora létra is. Jön, kapaszkodik fel az ifjúság rajta. A mesemondó... az „álomszövő” pedig elnémul, mikor nézheti ezt a forgatagot. Azontúl, hogy családomnak örülhetek, kedves hegyvidékemhez, roskadásig megrakott asztalomhoz is oda-odaülök, félbe hagyott munkáimba bújhatok, egymásra pakolt nyitott könyveimbe belé szippanthatok. Megjegyzem, hátizsákos gyalogbéka vagyok és ez is frissen tart.

Sokat filmezi közvetlen környezetét, állat- és növényvilágot a városban, város peremén. Miért?

– Igen, esténként a Rákos-patak mellett nyargalok, lopakodok. Múltkor a késő esti csendben két vidrát láttam, sajnos filmre nem tudtam őket rögzíteni. A Szilas-patakban egy komolyabb méretű folyami rákot kaptam lencsevégre. A hódokra már picit kezdek haragudni, annyi kedves fámát kidöntötték a Népszigeten. Nagyon érdekel a vadállatok kényszerű közeledése az emberhez, a városhoz. Nem csak a hargitai medvéké, hanem a kabócáké, gémeké... A szürke gém be szokott az utcánkba is repülni. Háztetőkről vizsgálja a zuglóit életet. A varjakat ez nagyon bosszantja. Ők mindig észreveszik, az emberek nemigen. Szépen, lomhán szokott magasba emelkedni, mikor megunja a károgaát.

Az egyik ilyen természetből ellesett pillanatot be is építette a *Fel a medvére, a fa nem játék* című műsorába.

– Beépítés után kiáltott. Ebben a műsoromban úgyis mindent kifordítok a bőréből, visszásan viselkedik benne minden, s mindenki. Ez a bizonyos pillanat az volt, mikor egy szitakötőpár vagy fél méterre tőlem leszállt egy hatalmas béka feje búbjára. Szülőszobának nézték. A szitakötők az apukás szülést pártolják, ott van a hím a petelerakásnál is, fogja az asszonyt! Persze a nyakánál. Biztos ott szereti. Na. Leszálltak a béka fejére! Hát egyszer csak a nőstény szitakötő a tojócsövét rágörbíti a béka szájára! Pokol kapuja! Éber oroslán bajsza! A béka nem sokat csodálkozott ám ezen a bódult bandán. Hamm, bekapta őket! Ez volt a valóság, amit az objektív rögzített. Igen, de megkerítem Baranyai Ádám barátomat, a Nemzeti Színház videósát, hogy segítsen ennek a tócsabeli esetnek a meseváltozatát elkészíteni, játsszuk le visszafelé! És a mese – szegény szitakötőcsemeték helyébe – íme, megszületett: egy csóktalan béka boldog szerelmespárt lehelt erre a boldogtalan világra, a saját feje búbjára!

Adventben mutatta be a *Betlehemi pásztorjáték* című műsórát, amelynek főszereplője a Megváltó Jézus.

– Talán inkább a Megváltó gyermek Jézust ünneplő pásztorok a főszereplők. Az én bolondos felemnek jobb, ha szentsegeknek csak a küszöbéig gyúródik el. Onnantól már nem érvényes a tótágas, ez az ő határa. Tehát a betlehemi pásztorok, s köztük is leginkább Csintalan itt a főhős. Ő az, aki betlehemes játékaink szerint üres kézzel érkezik az Istengyermek elé. Figyelemfelkeltő, nem rögtön érthető figura. Van előzménye

a világirodalomban. Pindaros, mikor két és félezer évvel előltt hóna alatt lantjával Delphoiba ment, kérdezték tőle, hogy hogy merészel ajándék nélkül Apolló oltára elé állani. Nyugalom, gyerekek, ne kínozzátok magatokat, majd lesz valahogy. Na, ő olyan szép himnuszt rögtönzött Apolló oltáránál, hogy a papok rögtön be is tessékelték, az ajándékhozók legnagyobb ámulatára maguk közé fogadták őt. Megüdvözülve, mintegy az anygalkarban foglalhatott helyet. A mi üres kezű, „tiszteletlen” Csintalan pásztorunk is, mikor rákerült a sor, az alvó kisdednek, ripsz-ropsz egy jó pásztorjátékot járt el. Alig tudták megfékezni. Áldozati tánc ez a javából, csak szemérmesen. Tánc a Megváltónak. A színpadon Appelshoffer Jani volt ez a hálás szerep, ifj. Szerényi Béla furulyaszavára, a kis betlehemi jászol előltt.

A betlehemi pásztorjátékok egyik fő motívuma az ajándékozás. Bercz András szerint mi az ajándék lényege?

– Azt hiszem, a gondoskodás. Az, hogy figyellek, segítelek, jóban-rosszban, mert tisztellek, szükségem van rád, szeretlek. Az ajándék nyugalmas békeidőben ugyanaz, mint nehézség, háborúság, szenvedés idején, vagy csak egyszerűen hosszú úton – a segítségnyújtás. Nem állnak messze egymástól. Magasba emeli azt, aki kapja s tán még inkább azt, aki adja. Ünnepek fénypontja tud lenni, ha nem borítja el azt.

LUKÁCSY GYÖRGY

| fotó: Eöri Szabó Zsolt

Jan Fabre

Vér vagyok

(egy középkori tündérmese)

Fordította: Vajna Ádám

Szereplők: TÓTH AUGUSZTA, HERCZEGH PÉTER, SZILÁGYI ÁGOTA, BOZSIK YVETTE m. v. / FÜLÖP TIMEA m. v., JUHÁSZ PÉTER e. h., SAMANTHA KETTLE m. v., SIKÓ KOPPÁNY m. v.

Közreműködnek a Bozsik Yvette Társulat táncművészei: TÓTH REBEKA, CZVIKLI FANNI, REETTA RIIKONEN, MILENA ELIZA MARINKOVITS, BOZSÁNYI LILIÁNA, IVANOV GÁBOR, NAGY LEVENTE, BODÓ ZSOMBOR, NÁDAS ZALÁN

Zenészek: FERENCZI JÁNOS (tuba), RIEGER ATTILA (gitár), SZÁNTÓ MARCELL (gitár), KUSTÁN ÁDÁM (gitár)

Szöveg, koreográfia, díszlet, jelmez: Jan Fabre // Rendező- és koreográfus asszisztens: Cédric Charron, Annabelle Chambon, Stella Höttler // Zeneszerző: Dag Taeldeman // Fénytervező: Woud Janssens // Dramaturg: Miet Martens // Dramaturgiai munkatárs: Szabó Réka // Jelmeztervező asszisztense: Gyöngyösi Renáta // Ügyelő: Dobos Gábor, Ködmen Krisztián // Súly: Strack Orsolya // Rendezőasszisztens: Kernács Péter

Rendező: JAN FABRE

mikor? hol?

PREMIER: november 22. • Nagyszínpad

További előadások:

december 29. – 15 óra | január 28. – 19 óra • Nagyszínpad

A Nemzeti Színház, a Troubleyn/Jan Fabre és a Bozsik Yvette Társulat közös produkciója.

| fotók: Eöri Szabó Zsolt

PREMIER GALÉRIA

Vért ontunk a hataloméért, a pénzéért, a szereleméért. Vágyunk a vére, és a vér többet ér, mint az arany. A darab a test terhét írja le, amely rögeszméknek, kötöttségeknek, szenvedéseknek és betegségeknek van kitéve. A test a kifejezetten a vérhez kapcsolódó impulzusok és társadalmi tabuk forrása: sebek, menstruáció, stigmák és vérontás. Ebben a tekintetben sem változott semmi a középkor óta. Az ember a szó minden értelmében vérfüggő.

JAN FABRE

SZÉCSI NOÉMI

„**A zenészek és a színészek magukkal ragadnak és végighúznak a születéstől a halálig...**

SAJGÓ SZABOLCS

„**Radnóti is, mint jó pillanatainkban valamennyien, az időtlen teljességet kereste.**

Zúzós rekviem

Minden út a könyvespolchoz vezet. A színházi előadások után is.

Alighogy hazaértem a QJÚB Radnóti-estjéről, leemeltem az *Árnyékban és fény* vagy című, a Radnóti házaspár fényképeit tartalmazó albumot és végiglapozgattam, hogy lássam az arcokat. Mert arcok nélkül a halál is csak adat, és ez a nagyszabású irodalmi rekviem is csupán egy szomorú koncert egy csípős őszi estén.

Az emberiség nyolcvan éve küszködik az 1939-1945 közötti véres, ördögi bacchanália eseményeinek szétszalázásával, és legfeljebb odáig jutott el, hogy többé-kevésbé azt sikerült felosztani, kik a háborús bűnösök, kik kényszerültek a véten cinkosok szerepébe és kik a mézszálás ártatlan áldozatai. Megérteni úgysem lehet, mert ennyi hiábavaló szenvedést emberi értelmünk képtelen befogni. Legalább a rituálékat kitaláltuk már az évtizedek során hozzá: olyanokat, mint ez az előadás. Radnóti verseiből lehetne éppen a keserves véget erőszakkal lefejtve is estet összeállítani, de Vecsei H. Miklós a költő halálának 80. évfordulóján nem ezt az utat kívánta követni. Az első pillanattól nyilvánvaló, hogy temetésen vagyunk.

Már a születés is halállal kezdődik, az anya és az ikertestvér 1909. május 5-én bekövetkező halálával. A sötét ruhába öltözött zenészek mögött fenyegetően, nyugtalanítóan vibráló fények a legfelemelőbb zenei futamok alatt is végig fenntartják a feszültséget, Vecsei póztalan szövegmondásának hangja csendesen kopog, mint az októberi eső, Gyarmati Fanni szerepében a QJÚB énekesnője, Hegedűs Bori felelget neki csengő hangon.

Hazaérve az albumból Gyarmati Fanni fényképeit néztem végig. Hogy sugárzik ez a fiatal nő minden róla készült fotón, arcán derű és értelem fénylik, fiatal és boldog, lám, azzal él, akit szeret. De akárhányszor találkozom a történetükkel, a Radnóti házaspár sorsának tragikumuma számomra mindig pontosan ugyanazon a két ponton csúcsosodik

Mit adhat?

Auschwitz után nem lehet többé verset írni, vakítja Theodor Adorno német filozófust, zeneesztétát a pokol legmélyebb bugyrainak világunkba testesülése. Ha csak a sötét szemüvegen át látott bénító események színpada lenne az egyetlen színpad, amin játszódik életünk minden eseménye, ha csak a nyúlfarknyi földi élet lenne minden, ami nekünk adatott, akkor a hazug halálkígyó ki is bővílné szépíró kezünkbe a pennát, az ecsetet, torkunkra forraszthatná édeni álmaink minden morzsáját.

Vecsei H. Miklós és koncertszínházi csapata, a QJÚB a nyolcvan éve Abdánál tetőzött borzalomra, Radnóti Miklós halálára emlékezik. A Nemzeti Színház előadása kronológiai sorrendben, Radnóti Miklós és Gyarmati Fanni szerelmi kapcsolatának színpadi megjelenítésén keresztül mutatja be – mit is? A szöveget összeállító, rendező és egyben főszereplő Vecsei szándéka szerint nem hagyományos életrajzról, hanem a valóság belső történetéről, ennek ívéről van szó. Versekből, Miklós és Fanni naplójegyzeteiből, levelekből vett idézetek értőn szerkesztett folyama segít közelebb kerülni a költő küzdelméhez, segít annak megértésében, mi is történt vele. Az önmagában is megálló, erős, Radnóti lenyűgöző szavaiból készült „szóttos” hatását kíséri, igyekszik kiegészíteni és a szavak sűrűjébe szervesülni minden egyéb zenei, képi, fény- és hanghatás, a QJÚB koncertszínházának egész eszköztára és a Nemzeti Nagyszínpadának valamennyi emeltyűje és süllyesztűje.

Elgondolkodtam a darab címén: *Azott hajában hét halott bogár ragyog*, amely sor az *Alvás előtt* című versből való. A költeményben a szegényt etető nyár dicsérete után a nyár mardékán ékeskedő kukacok már a pusztulást jelzik; bár az őszt még új gyümölcse jő, de

ki. Az egyik: a terhességmegszakítások formájában Gyarmati Fanni által rendszeresen, feleségként magára bocsátott rituális szenvedés, amely nagyobb és kiterjedtebb szenvedéseket volt hivatva kivédeni. Minek erre a világra zsidó gyerek? Minek sokszorozódnak meg általa az anya és az apa kínjai, ha az ártatlanok vérével táplálkozó szörnyetegtől nem tudják megmenteni? Utólag persze bölcs döntésnek tűnik egyszer-kétszer-háromszor-négyszer-sokszor inkább a műtőasztalra felfeküdni, hogy a kábulatban töltött félórákkal megváltsa a világra kívánczó lelkek életnyi szenvedéseit. Mégis mindahányszor szívbe markoló az önpusztító gesztusba belegondolni, ahogy a koncert közben teszem.

az ujjá már hűvös. A halott bogarak és a teljességre utaló hetes számuk pedig együtt sugallják minden élet halálsorsát, s hogy végül már az is mindegy lesz, ki vagy mi miatt múlik el az élet. A jó versben egyetlen szó sem felesleges. Radnóti megejtő sorának utolsó szavát – ragyog – vezeti föl az előző öt. Az elkerülhetetlen pusztulás, a sorsszerű halál tetemei ragyognak. Mitől ez a ragyogás? Honnan hullhat fény a sírra? A szerző nem naiv, nem ül föl hiszékenyen meséknek. Hogyan áradhat akkor idilli béke a vers egészéből?

A verset huszonhét évesen író asszimilált zsidó és később katolizált költő gyökereiben is ott lapul, ami minden ember zsigerei tudása, amit a Biblia első lapjai úgy fogalmaznak: az Örökkévaló a semmiből alkotott minden élőt, jónak látta

A verskoncert menete lineáris. A zenészek és a színész magukkal ragadnak és végighúznak a születéstől a halálig: keresztül a bizonytalanságtól terhes gyermekkoron, át a fölénykedő fiatalságon, s amikor a felnőttkor fensíkján végre gyökeret verhetne az alkotói magabiztosság, beleütközünk a második világháborúba. Vecsei H. Miklós, lévén érzelmes alkatú színész, tompítóval dolgozik, az alakítás alatt érezhetően igyekszik nem a saját hatása alá kerülni, de hangja nem szikár és száraz. Ebben az érzelmi viharban nincs ív, nincs lassan építkező feszültség, ahogy a temetőben a sír mellett állva sincs. Radnótiék sorsának második tragikus csúcspontja az én fejemben szintén Fannihoz kapcsolódik, és az előadásban ez a momentum is megelevenedik: ahogy földöntúli erővel, ép eszét megőrizve végigasszisztálja állatias módon elveszejtett férje exhumálását. Ülünk a nézőtérben a fülsiketítő zenében, villódzó fények között, a súly a lélekre két órán át csak rakódik és rakódik, a feloldásnak a csakis a szellem öröklétének kell lennie, különben belebolondulunk.

Az előadás után azzal az érzéssel távoztam, ahogy temetésekről szoktam – de jó, hogy vége; mostantól, ígérem, jobb ember leszek; örülök, hogy élek – szinte megkönnyebbülten siettem haza a gyerekekhez, akik otthon vártak. De vannak emberek, akiknek a temetését minden évben belső kötelesség végigülni. Akit hátulról fejbőlöttek és egy gödörbe kapartak el, annak kijár ezer és tízezer temetés.

a szerző író

őket, nem akarja semmi pusztulását, nem átmeneti földi létre szánta az embert, saját időtlen élete teljességét kívánja megosztani mindennel, végtelen teremtő szeretetében.

Radnóti is, mint jó pillanatainkban valamennyien, az időtlen teljességet kereste. Szerencséjére, pontosabban az Örökkévaló ajándékaként, rátalált erre az időtlen teremtő szeretetre, aki a Názáretiben megjelent kétezer éve. És többé nem tágitott tőle. Várta volna az időt, mikor nem értik félre, nem magyarázzák másra megkeresztelkedését, de megérezve, hogy ezt nem éri meg, egykori egyetemi professzorától, a piarista szerzetes-költő (és szintén zsidó gyökerű) Sík Sándortól kérte és kapta 1943-ban a végső beavatás nagy szentségét. Külön értéke az előadásnak, hogy ezt aényt finoman és egyértelműen felmutatta, hiszen enélkül érthetetlen a fájdalmas csoda, hogyan formálhatta, írhatta erőltetett menetének minden borzalma ellenére bori noteszébe gyönyörű, megváltó sorait tarkón lótt életének sírba hullása pillanataig Radnóti.

Ilyen gondolatok fénylettek föl bennem a premierrel kapcsolatban. Vecsei H. Miklós a mestereitől kapott tanítás szerint tette föl a „kifordított kérdést”: mit adhat nekünk a háború? És üzeni: „ez a groteszk gondolat darabunk premisszája, ennek mentén kapaszkodtunk össze az alkotóközösséggel”. És a színház közönségével is, tehetem hozzá.

a szerző jezsuita szerzetes, író, költő

12. MITTEM • 2025. ÁPR. 25. – MÁJ. 25.

MOBY DICK

Herman Melville regényéből színpadra írta Alekszandr Szekulov

Rendező: DIANA DOBREVA

Ivan Vazov Nemzeti Színház | Szófia, Bulgária

Utazás térben és időben

Tucatnyi országból, keletről és nyugatról, nemcsak Európából, hanem Ázsiából és Dél-Amerikából is érkeznek előadások az egy hónapon át tartó 12. Madách Nemzetközi Színházi Találkozóra (MITEM) a Nemzeti Színházba. Különleges színházi utazásra invitáljuk a színházszerető közönséget térben és időben. A teljes program januári meghirdetése előtt öt előadást ajánlok a figyelmükbe.

A 2400 éves epidauruszi amfiteátrumban volt a premierje az athéni Görög Nemzeti Színház *Oreszteia* című előadásának. Az antik hagyomány megújításáról ismert Theodórosz Terzopulosz látványos és különleges rendezése 2024-ben elnyerte a görög kritikusok nagydíját.

Belső-Ázsiából érkezik a Mongol Nemzeti Dráma Színház *Az Ég fia* című történelmi drámája, amelyet 2011-ben, a Hun Birodalom megalakulásának 2220. évfordulójára mutattak be, és azóta számos díjat kapott. A színpompás előadás korhű jelmezeivel, a kiváló társulat szenvedélyes játékával rendkívül népszerű

A TIZENKETTEDIK

Belga, bolgár, görög, izraeli, román és mexikói társulatok is szerepelnek a 12. MITEM programján. A korábbi találkozók már olyan nagy sikert aratott alkotók térnek vissza fontos előadásaikkal, mint Rimas Tuminas, Silviu Purcărete, Theodórosz Terzopulosz, Diana Dobreva. A fesztivál történetében először köszöntünk mongol társulatot a Nemzeti Színházban. Hamarosan jön a teljes program, most egy kis előzetes nagyágyúkkal és csemegékkel: *Cyrano*, *Az Ég fia*, *Janovics*...

a mongol közönség körében, amely – ezt személyesen megtapasztaltam – popsztároknak kijáró rajongással és ovációval ünnepli a színészeket, a látványt, a darab lenyűgöző hitelességét és energiáját.

A 19. század közepén az amerikai Herman Melville regénye tette ismertté *Moby Dick*, a fehér bálna és Ahab kapitány küzdelmét. Diana Dobreva belgrádi Nemzeti Színházban rendezett előadása lenyűgöző látványvilággal idézi meg a végzetes tengeri történetet. Dobreva értelmezésében a legendás bálna maga a megmagyarázhatatlan: az időtől való félelem, az örökkévalóság utáni vágyakozás, az abszolútum keresése.

A Tel-Aviv-i Gescher Színházból érkezik Rostand remekműve, a *Cyrano (A szerelem komédiája)*. Rendezője, a tavaly elhunyt litván Rimas Tuminas már rendkívüli sikereket aratott a MITEM-ken a *Ványa bácsi*, az *Anyegin* és az *Anna Karenyna* előadásaival. Tuminas *Cyranója* a szabadságról és a szerelemről, a művészetről és a bolondokról, az álmodozókról és – még ha első hallásra furcsának tűnik is – a feltalálókról szól...

Janovics Jenő 1905-ben lett a Kolozsvári Nemzeti Színház igazgatója, a teátrum az ő munkássága nyomán vált nemcsak az erdélyi színházi élet központjává, hanem a magyar filmgyártás bölcsőjévé is. „A *Janovics* ott kezdődik, ahol az *Ifjú barbárok* véget ért” – mondja a rendező, ifj. Vidnyánszky Attila, aki a kolozsvári társulattal létrehozott, Bartók Béláról és Kodály Zoltánról szóló előző előadásuk után újra egyedi alkotói módszert keresett a nagy előd, Janovics sorsát kutatva és vele párbeszédet keresve – térben és időben.

KULCSÁR EDIT ÁGOTA, a MITEM főszervezője

MITEM12

12. MADÁCH NEMZETKÖZI SZÍNHÁZI TALÁLKOZÓ
12TH MADÁCH INTERNATIONAL THEATRE MEETING

NEMZETI SZÍNHÁZ, BUDAPEST • 2025. ÁPRILIS 25 – MÁJUS 25.
NATIONAL THEATRE, BUDAPEST • 25 APRIL – 25 MAY 2025.

MITEM-BÉRLET

Vásárolja meg most 2025-ös MITEM bérletét az ideai áron december 31-ig, **kedvezményesen!**

3 szabadjegyet tartalmazó bérlet • **6.300 Ft**

4 szabadjegyet tartalmazó bérlet • **8.400 Ft**

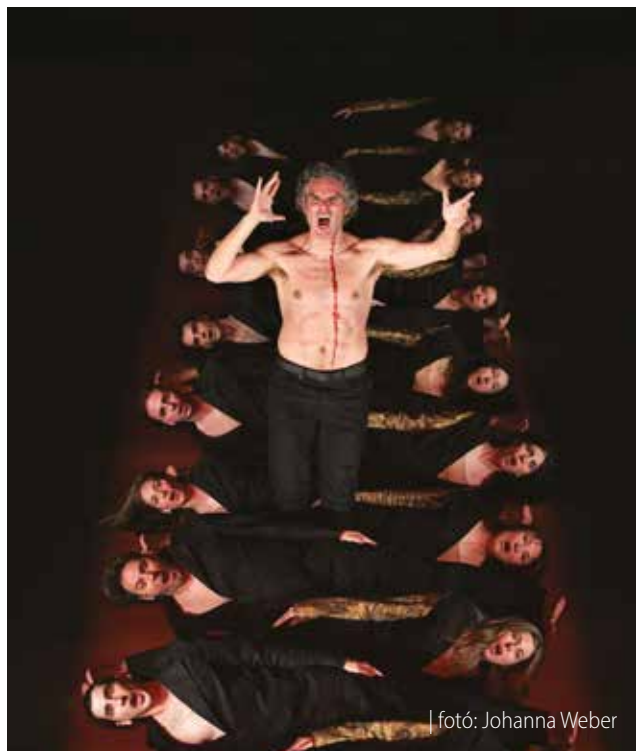
A fel nem használt szabadjegy egységek rugalmasan felhasználhatók a Nemzeti Színház saját produkcióira a MITEM rendezvényt követően.

RÉSZLETEK: [MITEM.HU](https://mitem.hu)

NEMZETI SZÍNHÁZ
1837
A NEMZET SZÍNHÁZA

MITEM-ELŐZETES

Ízelítő a tervezett programból

| fotó: Johanna Weber

Aiszkülosz

ORESZTEIA

Rendező: THEODÓROSZ TERZOPULOSZ

Görög Nemzeti Színház | Athén, Görögország

Tsognemekh Bitogtokh

AZ ÉG FIA

Rendező: NARANBAATAR NAMNAN

Mongol Nemzeti Dráma Színház | Ulánbátor, Mongólia

Edmond Rostand

CYRANO (EGY SZERELEM KOMÉDIÁJA)

Rendező: RIMAS TUMINAS

Gesher Színház | Tel-Aviv, Izrael

| fotó: Isaiah Fainberg

JANOVICS

Janovics Jenő életéből inspirálódva, Vecsei H. Miklós és Németh Nikolett szövege és a társulat improvizációi alapján

Rendező: I.FJ. VIDNYÁNSZKY ATTILA

Kolozsvári Állami Magyar Színház | Kolozsvár, Románia

| fotó: Biró István

A teljes program meghirdetése 2025. január végén várható | mitem.hu

Szarka Tamás

Esthajnal

cigányballada Makszim Gorkij Makar Csudra című elbeszélése és A cigánytábor az égbe megy című film nyomán

játsszák: BLASKÓ PÉTER, BERETTÁN NÁNDOR / HERCZEGH PÉTER, KATONA KINGA / MARTOS HANGA, RÁCZ JÓZSEF, NYÁRI OSZKÁR m. v., NAGY MARI, BODROGI GYULA, SZARVAS JÓZSEF, KRAUTER DÁVID e. h., SZILÁGYI ÁGOTA, POLYÁK ANITA e. h., BATTAI LILI LUJZA e. h., BABINDÁK ERNŐ m. v., DOBOS JUDIT m. v., GÁBOR ANITA m. v. / BAKONDI JÁZMIN m. v., FARKAS RAMÓNA m. v. / FENYVESI KRISZTINA m. v., BORDÁS ROLAND, MADÁCSI ISTVÁN, CSABAI JÓZSEF MÁRK, TOMPA ATTILA m. v., SÉRA DÁNIEL e. h., SÁNTA GERGŐ m. v., ZEVEERÉNYI BARNABÁS m. v.

Közreműködnek: a Magyar Nemzeti Táncegyüttes táncosai, a Karaván Színház művészei, a Baross Imre Artista- és Előadóművészeti Akadémia növendékei

Díszlet: Galambos Péter // Jelmez: Berzsényi Krisztina // Táncosok jelmezei, táncdramaturg, koreográfus: Zs. Vincze Zsuzsa

Társrendező, koreográfus: ZSURÁFSZKY ZOLTÁN

Rendező: VIDNYÁNSZKY ATTILA

mikor? hol?

december 30. – 19 óra | január 4., 5. – 15 óra
Nagyszínpad

Esthajnal

Szarka Tamás cigányballadája – zenés színház a Nemzetiben

– A szerelemről, a szenvedélyről, nem utolsósorban pedig a végtelen szabadságvágyról szól az *Esthajnal* című zenés játék – mondja az ősbemutató rendezője, Vidnyánszky Attila. – Két fiatal, Lojko és Esthajnal szerelmének történetét a vén Makar Csudra meséli el. A két fiatal egymásba szeret, de a szerelem mindent elsöprő érzése mégis béklyó számukra, mert útjában áll a szabadságuknak... A fő szál egy cigány Rómeó és Júlia történet, ami abban különbözik Shakespeare művétől, hogy amíg ott a családok kibékíthetetlen viszálya gátolja meg a szerelem beteljesedését, itt nálunk a két fiatalban tomboló érzések vezetnek a tragikus, mégis felemelő végkifejlethez. Ahogy a darabban Esthajnal mondja a fiúnak: „Téged szeretlek, de a szabadságot jobban szeretem, mint téged”. Sok kortárs előadás született a romák hétköznapi életéről, a társadalmi helyzetük gondjairól, a szegénységről, a kirekesztettségről és mindezek okairól, és arról is, hogyan lehetne ezeket megoldani – de én nem ezt akarom megmutatni. Egy idealizált, romantikus képet akartam festeni, hogy ebben a cigányság a szabadság metaforája legyen – fogamazza a rendező.

– Az *Esthajnal* különleges előadás a Nemzeti művészeivel, a Nemzeti Táncegyüttessel, a Karaván Színház roma színészeivel, a fiatal akrobatákkal a Fővárosi Nagycirkusból, és a két gyönyörű lóval, a hófehér és a fekete paripával – mondja a szerző, Szarka Tamás. – A színpadon párhuzamosan történnek az események, az egyik hangulatból a másikba húzzák-sodorják a nézőket. Egy pillanatra se áll meg az előadás, egyik kép a másikba folyik, aztán már lendül is tovább. Száll a színház, és mi repülünk vele...

István király

Hívó ember és vágató pogány – egy uralkodó végső döntésének napja

Első királyunk élete utolsó napjaiban sorsdöntő feladat előtt áll. El kell döntenie, ki kövesse őt a trónon. A pogány, de Árpád-vérből való Vazul, vagy a keresztény, de idegen, velencei Orseolo Péter? (Ez utóbbi persze szintén rokon: István nem ismert nevű leánytestvérének a fia, akinek apja egy száműzött velencei dózse volt.) A két világ – a pogány és a keresztény – ütközik tehát. István nagy dilemmája: a keresztény és a magyar lehet-e egy, vagy pedig az egyiknek el kell pusztulnia?

– Ezer év távlatából azért fontos ez a „pillanat”, mert meghatározott mindent, ami utána következett – fogalmaz Berettyán Nándor rendező. – István sem magában, sem a környezetében nem tudja feloldani a két világ konfliktusát. Minden harcot megnyert az életében, sikeres volt hadvezérként, politikusként, államalapítóként, egyházszerzőként, most azonban a lelke-

ket kellene megnyernie. De ez lehetetlen. (Divatos szóval élve olyan polarizált volt a társadalom akkor is, ami jócskán ad okot mai áthallásokra.) Nincs olyan utód, aki az ő életművét törés nélkül tovább tudná vinni, akit mind a keresztények, mind a pogányok elfogadnának, és szinte már vallásosan tisztelnének, ahogyan őt. Ezért hozza meg azt a páratlan és csodálatos döntést, hogy az országot Szűz Máriának-Boldogasszonynak ajánlja fel. A magyar nép sorsának irányítását az égbe teszi, és fordítva, az égig lehozza a földre.

Sík Sándor drámájának előadásában egy uralkodó utolsó napját látjuk, mégis egész személyisége kirajzolódik. A bölcs államférfi, a hívó magánember, a szerelmes férj és szerető apa, a már-már kegyetlen bíró, a szigorú hadvezér, sőt még a vágató pogány is.

Söptei Andrea, Rátóti Zoltán

Sík Sándor

István király

István – RÁTÓTI ZOLTÁN | Gizella – SÖPTEI ANDREA | Orseolo Péter – SZABÓ SEBESTYÉN LÁSZLÓ m. v. | Aba Sámuel – SZARVAS JÓZSEF | Vazul – KRISTÁN ATTILA | Gyöngy – MARTOS HANGA / BUBIK RÉKA | Buda – MACZKY-KÓ BÁLINT e. h. | Sebős – MÉSZÁROS MARTIN m. v. | Ilona – BATTAI LILI LUJZA e. h. | Anasztáz – RUBOLD ÖDÖN | Csanád – MADÁCSI ISTVÁN | Bolyha – VARGA JÓZSEF | Szalók – KOVÁCS S. JÓZSEF

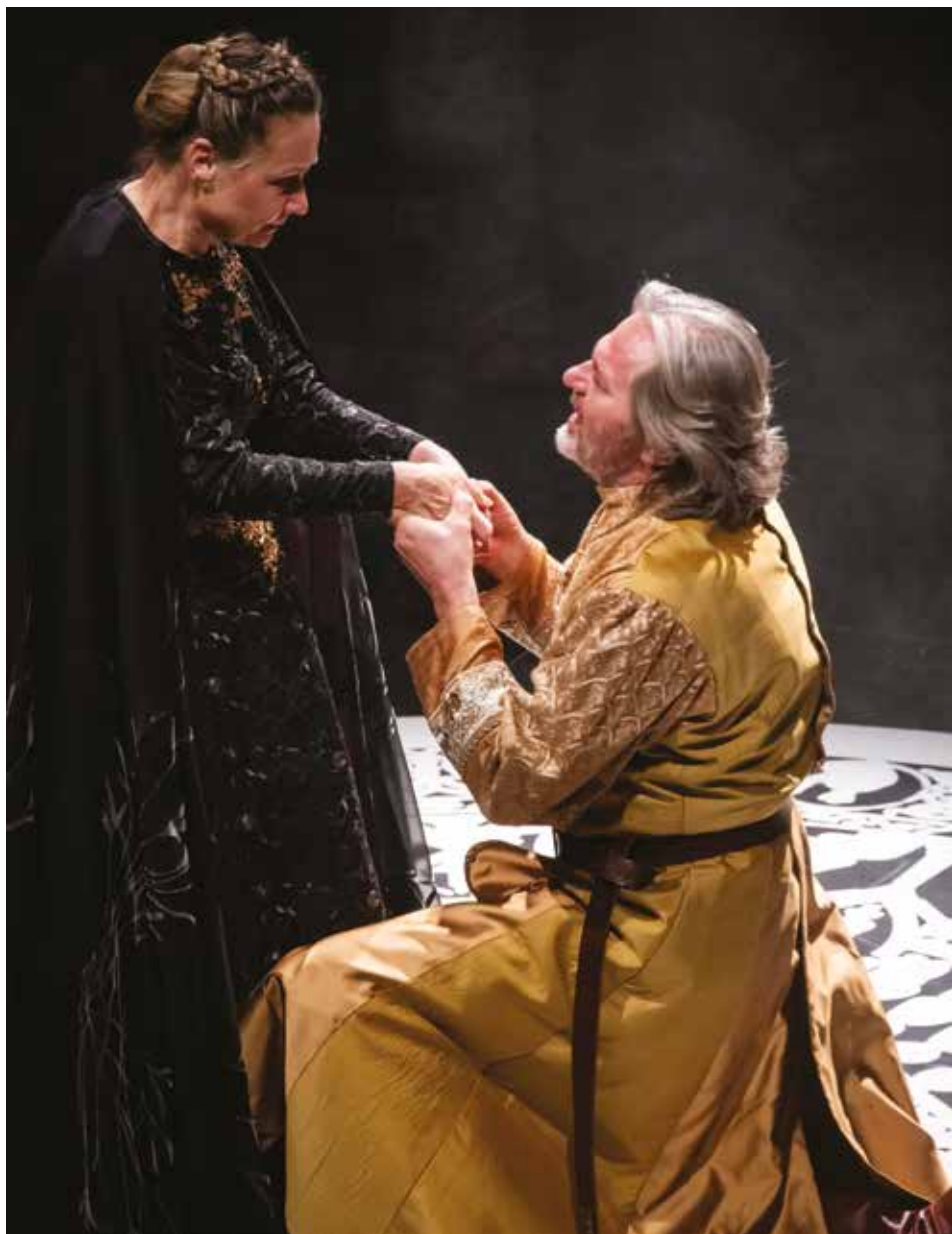
Közreműködnek a Szent István Egyetem Rippl-Rónai Művészeti Karának színészhallgatói: BUVÁRI LILLA, FÖLDI CSENGE, GYIMESI ÁDÁM, GYÖNGYÖSSY CSENGE, KALIVODA IMRE, KELEMEN MÁRK, KOVÁCS BOGLÁRKA, LADÁCS FANNI, MACZKY-KÓ BÁLINT, RAJNAI LÁZÁR, SZENTIVÁNYI NIKOLETT

Díszlet: Ondraschek Péter // Jelmez: Berzsényi Krisztina // Bábtervező: Horváth Márk // Koreográfus: Berecz István

Rendező: BERETTYÁN NÁNDOR

mikor? hol?

január 5. – 19 óra 30
január 11. – 15 óra
Gobbi Hilda Színpad

Macskajáték

Örkény István tragikomédiája – Orbán Béláné harca a világgal

„E groteszk történet főbőse özvegy Orbán Béláné, s a darab valójában az ő véget nem érő vitája, szájaskodó, alakoskodó, még a bazugságtól sem visszariadó pörlekedése mindenkivel, aki körülveszi: a lányával, a szomszédnőjével, Paulával s legfőképpen az ő München közelében élő néjével, Gizával. Körömszakadtáig barcol, hogy zúrzaravos, értelmetlen és reménytelen szerelmét ráerőszakolja a világra. Megvan benne minden, amire az ember képes: egy piaci kofa nagyszájúsága és egy görög tragika fensége. Mit is tehetne mást? Orbánné a természet törvényei ellen barcol, mert semmibe veszi az öregséget, és hadat üzen a balátnak” – írta Örkény István a *Macskajáték* című tragikomédiája elé.

– A szerelemtől ez a hölgy, aki már hatvan fölött van, egyszer csak elkezd úgy viselkedni, mint egy kamasz lány, és ebben van valami fájdalmasan szép. Nem szirupos történet, Örkény bölcs humora szövi át – mondja Udvaros Dorottya, aki Orbánné alakítja a Nemzeti Színház előadásában.

Szász János rendező szerint, ha az ember mindig beletörődne abba az élethelyzetbe, amiben van, és megelégedne vele, akkor semmi nem változna, és nem is hinne abban, hogy változhat még az élete. – Ez fontos. A darab szerint megéri nyugtalannak lenni és nem elfogadni a dolgokat. Legfeljebb eljön a kijózanodás pillanata ebben az örült versenyfutásban. Orbánné folyton rohan, és a végére bizony elfárad. Rá kell jönnie: lehet, hogy ez volt az utolsó esélye az életben, hogy még egyszer valami fontos történjen vele...

A *Macskajáték* először regényként jelent meg 1965-ben. A színpadi változat ősbemutatója 1971-ben Szolnokon volt,

pár hónap múlva pedig a Pesti Színházban került színre, Sulyok Mária és Bulla Elma főszereplésével. Mindkettő rendezője Székely Gábor volt.

A *Macskajáték* a Nemzeti Színházban kiváló művészek jutalomjátékára teremt alkalmat, és igaza van ezúttal is Sulyok Mária jövődőlésének: „a *Macskajáték* talán mást jelent majd, megváltozhat a darab hangvétele, üzenete is, de a siker nem pártol el tőle. Orbánné mindannyunkat túléli.”

Örkény István

Macskajáték

Orbánné – UDVAROS DOROTTYA m. v. | Giza – GYÖNGYÖSSY KATALIN m. v. | Egérke – NAGY MARI | Csermlényi Viktor – BLASKÓ PÉTER | Paula – TÓTH AUGUSZTA | Illus, Orbánné lány – SZILÁGYI ÁGOTA / KATONA KINGA | Józsi, Orbánné veje – MADÁCSI ISTVÁN | Cs. Bruckner Adelaida – TÍMÁR ÉVA m. v. | Pincér, Schwester – FÜLÖP TAMÁS m. v.

Díszlet: Vereckei Rita // Jelmez: Szakács Györgyi

Rendező: SZÁSZ JÁNOS

mikor? hol?

január 7., 13. – 19 óra • Gobbi Hilda Terem

A mű a Proscenium Szerzői Ügynökség engedélyével kerül előadásra

Nagy Mari, Udvaros Dorottya

Don Juan

Egy negatív hős, az egyetlen őszinte a képmutatók között

Hogy Don Juan valóban létezett-e, pontosan senki sem tudja. A vakmerő nőcsábász hírében álló, a valláserkölcssel mit sem törődő spanyol nemesről már a középkorban is meséltek az emberek. A pokol tüzére jutott hűtlen csábító halála ellenére halhatatlanná vált.

– Molière komédiája tükröt tartott saját korának, s eszerint Don Juan egyértelműen negatív hős, de ez a mű mégsem egysíkú, mert alapvető tulajdonsága az ironia, ami kifürkészhetetlenné teszi: az udvari szerző színleg dicséri benne XIV. Lajos királyt, mi mégis a hatalom kritikáját olvassuk ki belőle – mondja Aleksandar Popovski rendező.

„Nincs már ebben ma semmi szégyellnivaló; a képmutatás divatos bűn, és minden divatos bűn erényszámba megy” – fogalmaz Molière, és ez a monológindítás jól mutatja, mennyire aktuális a Don Juan. Hiszen a képmutatás – ahogy minden korban – manapság is domináns tünet. Don Juan sosem hazudik. Az őszinte hódítási szándéka nem érte célt a környezetére nélkül – fogalmaz a rendező, aki szerint manapság minden pillanatban ki vagyunk téve a csábításnak. A kapitalizmusnak, különösen a liberális kapitalizmusnak az a sajátossága, hogy megteremti a függőség környezetét számunkra: az elcsábulás függőségének feltételeit. Olyan világban élünk ma, amelyben minden dolognak ára van. Ez az ár meghatározza a dolgok iránti viszonyunkat.

S hogy kicsoda is valójában Popovski szerint Don Juan? Egy művész, aki összeköti az eget a földdel: minden szavával és gesztusával vertikálisan kommunikál. Ennek az éggel való kap-

csolattartásnak a vivőanyaga a szerelem. Don Juan olthatatlan vágya, ami egyik nőtől a másikig hajta, abból fakad, hogy – amint ezt korunkban is gyakran tapasztaljuk – Don Juan folyamatosan az eget fürkészi a tekintetével, vagy mindig a túlvilágra tekint, de közben a földön borzasztó dolgokat művel.

Molière

Don Juan, avagy a kőszobor lakomája

Fordította: Illyés Gyula, Gáspár Endre

Don Juan – BORDÁS ROLAND | Sganarelle – RÁ CZ JÓZSEF |
 Donna Elvira – BUBIK RÉKA e. h. / MARTOS HANGA |
 Egy titokzatos nő – UDVAROS DOROTTYA | Gusmann,
 Pierrot, parasztleány – BERETTYÁN SÁNDOR | Don Carlos –
 BERETTYÁN NÁNDOR | Don Alonso / Salivando – KOVÁCS S.
 JÓZSEF | Don Luis – RUBOLD ÖDÖN | Koldus – VARGA JÓZSEF
 | Charlotte – BARTA ÁGNES | Maturina – ÁCS ESZTER / SIPOS
 ILKA e. h. | Dimanche úr – TÓTH LÁSZLÓ | Donna Anna (Puskin
 változatából) – KATONA KINGA | Szerzetes, Kőszobor –
 JAKAB K. TAMÁS e. h.

Díszlet: Numen/For Use + Ivana Jonke // Jelmez: Mia Popovszka
 // Zeneszerző: Marjan Nekjak // Dramaturg: Verebes Ernő //
 Súlyó: Gróf Katalin // Ügyelő: Lencsés István, Ködmen Krisztián //
 Rendezőasszisztens: Vida Gábor

Rendező: ALEKSANDAR POPOVSKI

mikor? hol?

január 30., 31. – 19 óra • Nagyszínpad

| fotó: Suu Tanaka, Tomáš Marton

Határtalan szerelem

Kassán születik újjá a Nemzeti Színház Rómeó és Júlia-előadása

Különleges Rómeó és Júlia-előadás készül Kassán. Rómeó családját, a Montague-kat a budapesti Nemzeti Színháza művészei, a Júliáét, a Capuletteket a Kassai Nemzeti Színház művészei alakítják.

A szlovák nagyváros teátrumában születik újjá Vidnyánszky Attila budapesti rendezése. A kétnyelvű verziót január 17-én és 18-án láthatja először a kassai közönség.

– „Két nagy család élt a szép Veronába, / Ez lesz a szín, utunk ide vezet. / Vak gyűlölettel harcoltak hiába, / S polgárvér fertezett polgárkezet” – írja *Rómeó és Júlia* című tragédiájának előhangjában Shakespeare, sosem adva magyarázatot arra, hogy a két familia viszálva milyen okra vezethető vissza – mondja az előadás rendezője, Vidnyánszky Attila. – Azért vállalkoztunk a kassai Nemzeti Színház főigazgatójával, Ondrej Šothtal arra, hogy egy határokon átívelő előadást hozzunk létre, mert mindketten hiszünk benne: a színjátszáson keresztül megvalósulhat Lőrincz barát

dramabéli reménye: „Családotok haragja, e viszály itt / Talán e friggyl szeretetre válik.”

A kassai előadás két címszereplője – a szlovák Janka Balková és a magyar Herczegh Péter – a kétnyelvűség ellenére is megtalálta a közös hangot, akárcsak a többiek – Capulettek és Montague-k. A szlovák-magyar közös erőfeszítést illetően Vidnyánszky Attila hangsúlyozta: mindannyian reménykedünk abban, hogy a próbafolyamat és maga az előadás arra fogja vezetni a nézőt, hogy nem az esetleges bizalmatlanságok, hanem a közös sikerélmények vezethetnek bennünket egy jobb, élhetőbb jövő felé. Ezen az úton a színházművészet igenis képes hidak építésére a két nép között.

A tervek szerint az előadás 2025 tavaszán a MI-TEM-en a Nemzeti Színházban is látható lesz.

„**M**indannyian reménykedünk abban, hogy a próbafolyamat és maga az előadás arra fogja vezetni a nézőt, hogy a közös sikerélmények vezethetnek bennünket egy jobb, élhetőbb jövő felé.

William Shakespeare:

Rómeó és Júlia

A BUDAPESTI NEMZETI SZÍNHÁZ MŰVÉSEI:

Rómeó, Montague fia – HERCZEGH PÉTER
| Montague – RUBOLD ÖDÖN | Mercutio,
Rómeó barátja – BERETTYÁN NÁNDOR
| Benvolio, Rómeó barátja – PALLAG
MÁRTON | Páris, ifjú nemesúrfi, a herceg
atyjafia – BORDÁS ROLAND | Escalus,
Verona hercege – SCHNELL ÁDÁM | Péter
– RÁCZ JÓZSEF

A KASSAI NEMZETI SZÍNHÁZ MŰVÉSEI:

Júlia, Capulet lánya – JANA BALKOVÁ
| Lőrinc barát – PETER CIBULA | Júlia
dajkája – ADRIANA KRUPOVÁ | Capulet
– ANDREJ PALKO / MILAN ANTOL |
Capuletné – HENRIETA KECEROVÁ |
Tybalt, Capuletné unokaöccse – MARTIN
STOLÁR / ANDREJ PALKO | Sámson –
PETER ČIŽMÁR

Rendező: VIDNYÁNSZKY ATTILA

mikor? hol?

PREMIER: 2025. január 17.

Kassai Nemzeti Színház

„Elfáradni csak előadás után szabad, s az előadás számomra addig tart, amíg élek.

Vízkereszt, vagy amit akartok – balra Lukács Margit, jobbra Mészáros Ági (1947)

A Nemzeti és a Nemzet Színésze

110 éve született az „örök Éva”

A Nemzeti Színház minden vendége – és persze bárki, aki éppen erre jár – láthatja Lukács Margit színésznőt, csak magasra kell emelnie a tekintetét. Szobra az épület főbejáratának bal oldalán, 16 méter magas oszlopon kapott helyet. Alkotója, Párkányi Raab Péter mészkőből faragta ki *Az ember tragédiája* Évajaként a színésznőt. A másik oszlopon, a bejárat Duna felőli oldalánál Básti Lajos látható Ádám szerepében. A két művész évtizedekig együtt játszott a Nemzeti Színház Blaha Lujza téri épületében Madách Imre művének két főszerepét.

A 110 évvel ezelőtt, 1914. december 22-én született színésznő az új Nemzeti Színház megnyitása előtt pár héttel, 2002. február 3-án hunyt el. Hogy látta-e a szobrát, nem tudjuk. De biztos örült volna, hogy ez a műalkotás is megerősíti a közvélekedést: Lukács Margit az örök Éva. A Színiakadémia befejezése után több mint húsz éven át – hét rendezésben, hét Ádám és hét Lucifer mellett – játszhatta Éva szerepét. Először Németh Antal bízta meg ezzel a feladattal, a későbbi bemutatók közül pedig pályájának egyik legjelentősebb eseménye volt a *Tragédia* 1955-ös bemutatója. Gyárfás Miklós az 1958-ban megjelent *Színész-könyvben* írta róla: „... úgy játssza Évát, hogy élesztője Ádám áloméleteinek, szépséget, költészetet sugároz, szerepeket játszik és közben Éva marad”. Amikor az idézett sorok megjelentek, már három éve nem játszották ezt a Gellért Endre, Marton Endre és Major Tamás által rendezett előadást. Az átütő siker ellenére – vagy éppen azért – betiltották. Az akkori politikai helyzet miatt nemcsak a műsor változott, Lukács Margitnak is megszakadt a kapcsolata a Nemzeti Színházzal. Állítólag Major Tamás megpróbálta volna rávenni a színésznőt, hogy lépjen be a pártba, de ő erre nemet mondott. Csak kétévnyi szünet után került vissza a Nemzetibe. A *Tragédiát* is újra játszhatták, igaz, némi átszabással, újraértelmezéssel, hangsúlyváltoztatásokkal.

Lukács Margit (Éva) és Básti Lajos (Ádám) a három rendező – Major Tamás, Gellért Endre és Marton Endre – által jegyzett 1955-ös előadásban

Bács Ferencsel a Pygmalionban (1994)

Lukács Margit 1964-ig folyamatosan fellépett Éva szerepében. De miután a Blaha Lujza téren lebontották a Nemzeti Színházat, és a társulat átment a Hevesi Sándor téri épületbe, ott már hiába kérték rá. A válasza így hangzott: „*azt a Tragédiát, amit én játszottam, a Nemzetivel együtt lebontották.*” Ennek ellenére nem engedte el a drámát. A mű alapján készült egyórás pódiumműsorában Évaként idézte a történet eseményeit. Ezt az előadását a Madách-napok keretében Csesztvén, Madách Imre egykori lakhelyén is bemutatta. A drámaíró munkásságának népszerűsítéséért 2004-ben megkapta – posztumusz – a Madách-díjat.

Pályájára visszatekintve többször beszélt arról, hogy a *Tragédia* Évája lett számára az örök nő, akinek példája segítette többi szerepének kibontásában, értelmezésében. Királynői alkatának köszönhetően nagyon sok főszerepet kapott, de szívesen fogadta a kisebb feladatokat is.

Munkásságának elismeréseként számtalan díjat, kitüntetést kapott, 1989-től a Nemzeti Színház örökös tagja, 2000-ben az elsők között lett a Nemzet Színésze. Pályája során szerepelt filmekben, hangjátékokban, szívesen mondott verset, gyönyörűen énekelt, ha kellett, táncolt. Vendégként más színházakban is játszott, de mindvégig hű maradt a Nemzetihez.

Családtagjainak tekintette az itteni kollégákat. Ez a kapcsolat halála után sem szakadt meg. Ennek bizonyítéka, hogy Vidnyánszky Attila úgy rendezte meg a 2016-ban bemutatott, és azóta is repertoáron lévő *Csongor és Tünde*-előadást, hogy archív felvételtől Lukács Margit szólal meg az Éj királynőjeként. Azt pedig a közönség szavazata döntötte el, hogy az ő nevét kapja meg az egyik emeleti páholy a Nemzetiben.

FILIP GABRIELLA

| fotók: OSZMI, MTI, a Nemzeti Színház archívuma

Bessenyei Ferenc partnereként az Antonius és Cleopátrában

Karácsonyi pásztorocskák

A szabadtűzhelyen, a betlehemi majorban, hajladozik a tűz aranylángja. Csordapásztorok melegednek a tűznél, melynek a fénye átvilágít az időn, és emlékezni serkent engemet is.

Tizenhárom éves voltam, s vezére a zsenge pásztoroknak. Ezek a zsenge pásztorok mind korombeli fiúk voltak, akiket gondosan megválogatva vettünk fel a nyájba. Amikor a kör bezárult, kiosztottuk a szerepeket. Elsőnek vezért választottunk, aki majdan, karácsony este, a belső beköszöntőt is mondani fogja, mindama leányos házaknál, ahova behatolunk. Aztán választottunk külső beköszöntőt, aki az ajtón kívül fog szólni, és hát meg is küzd azzal a másik nyájjal, amelyiket ott találunk esetleg a háznál. Utána kijelöltük a tűzmestert, aki vezényli az üdvözlő puffantásokat; majd megválasztottuk az énekvivőt és a mókamestert, nemkülönb a nagymondót, aki mindenkit le fog torkollni, szükség esetén még lódítva is éktelenül.

S aztán tanulni kezdtünk.

Így készültünk a szent hadjáratra, a karácsonyi kántálásra, s vártuk a napot és tele lélekkel az estét, amikor aranyfényel felragyog a betlehemi csillag.

S végre a föld örömet kiáltott az égre, és az ég örömet kiáltott a földre. Karácsony este lett.

Az áradó örömben úgy ringott a völgyben a falu, mint a békesség tava. S a tóban egybegyűlt a tizenkét zsenge pásztor, mint tizenkét aranyhal. Elindultunk kövér örömmel, s miközben úsztunk a patyolat estében, felzengett szívünkéből az ének. Szállott az ének, és zengedezve hirdette, hogy a betlehemi hírmadár a mi falunkba is hullatott egy tollut. Hullatott egy tollut a kicsi nép ismeretlen falujába; s öröm nyugodott azon, ami hullt, és piros megemlékezés a szegények felől.

Így énekeltünk, s haladtunk lassan a falu között, a fehér holdvilágon; s miközben haladtunk, imitt és amott is felzengett az örömnóta, s úgy világított valahány ének az éjszakában, mint a pásztortűz lobogása.

A falu is megbolydult egészen.

Megbolydult, mert a reménység öröme szállotta meg az embereket, s kisöpörte szívükből az esztendő gondjait. Csak éneket termett a száj vagy jó szót. A vérből sem hullott indulat azon az este, hanem megnyugodva csörgedezett a vér, akár Betlehemben a patak, minek a vizéből szelíden ittak a csordapásztorok gazdátlan juhait. A házak tetején a hó világított, bent a szobákban pedig szelíden a lámpa. S amikor valahonnét,

úszva a holdvilágon, felhangzott az ének, leányocskák fűrkésztek az ablakon át, s úgy várták madaras szívvel a zengő sereget.

Megálltunk egy ház előtt, mely első volt a tervezetben. Lázár gazda lakott a házban, s volt neki egy lánya is, aki két bimbót a rózsabokorról már leszakított. Hát azon a kapun, örömhír énekszóval, bátran bevonultunk, s még fent az ereszen is, az ajtó előtt, énekeltünk egyet. Amikor ezt sikeresen elfűjtük, hagyunk módosan egy kevés csendet, majd felcsendült a külső beköszöntő hangja, mondván a megkívánt harsány hangon:

*Örülj és örvendezz, nemes házigazda:
Kigyúlt a világnak Betlehem csillagja.
Örülj és örvendezz, kedves háznak népe,
Hogy ide vezérelt a csillagnak fénye.*

A csillag fénye szerencsés csendbe merült. Vagyis, bent a szobában, nem volt egy másik nyáj, amelyik belülről, valami elmés kérdéssel, rögtön megtámadott volna. Így aztán csak Lázár gazda szólt ki nekünk ünnepelesen, mondván:

*Jónál jobb hírt hoztok, halljuk valahányan:
Gyertek azért bejebb, akármilyen bátran.*

S a szó végére meg is nyitotta nekünk az ajtót; s mi pedig egyenes cérnasorban, mint a vadlibácskák, bevonultunk az ünnepi szobába. Nekem mint belső beköszöntőnek a sor fejenél kellett állnom, s állottam is mily szívesen! Katonás léptekkel elővezettem a sort, úgyannyira, hogy a sor végi pásztorocskák az ajtón belül még helyet vehessen. Akkor megvártam, hogy a léniát, ha valami hiba lenne benne, gyorsan kiigazítsák; s majd egy negyed fordulattal, egyszerre és valahányan, frontot vettünk pattanva a ház gazdája felé, ki a feleségével és a leányocskával ott állott várakozva az asztal mellett. S abban a percben, amint a csizmácskánk szára megcsattant a fordulatban, jobb kézzel és egyetlen villanó mozdulattal levettük a fejünkről a kucsmát, és én pedig hangzatosan megszólaltam, mondván:

*Ahol a nap felkel, ama tájról jöttünk.
Hirmondás kedviért nagy utakat tettünk.
Mert szólott egy csillag, éppen felkelőben,
Hogy gyorsan induljunk éjjeli időben.*

*Napkelet országból így el is indultunk,
S ezen kedves házba hozott el az utunk.
Dicséretét zengjük Júda nemzetének,
Mert kinyílt virága Dávid vesszejének.*

*Származásunk felől sem hagyunk kétségben,
Vagyis bajban nőttünk, s tartós szegénységben;
S kik a jubnyáj után vénen vánszorognak,
Fiai vagyunk mi csordapásztoroknak.*

*De hát ez voltunkat az Úr nem tekinté,
Hanem angyalával néküink megjelenté,
Hogy földre lejőve világ megváltója,
Kinek a mi nyájunk igaz szószólója.
Amen.*

S erre az „ámen”-re, de abban a pillantásban, puszkaporos pisztolyával, a lábszára mellett a pádimentum felé, oly nagyot puffantott a tűzmester, hogy a lámpában a láng és a pironkodó kislány megriadt egyaránt.

Mi pedig harsanva mondtuk a lövésre:

– Szent jó estét kívánunk!

Ezzel aztán a szertartás madara el is szállt. A sor megbomlott, mosolyra derültek a szemek és örömré az arcok.

Szíves szóval a gazda is biztatni kezdett minket, hogy vegyük közre az asztalt, s üljünk le. Köszöngöttük a szíves szót, s mint nagyra becsült férfiak, ki-ki a megillető helyre le is ült.

A kislány pedig, mint nyíló háziasszony, kolbász hozott az asztalra, s egy cserépfazékban töltött káposztát. A kolbász még cserszegett a forró zsírban, s rotyogott majdnem a káposzta is. Szokás szerint, s hogy az étek is csillapodjék még valamicskét, a gazda szilvapálinkát töltött, s a kised Jézusra köszöntötte, aki éppen akkor nagyon fázódott a barmok között.

Aztán enni kezdtünk.

S evés közben egyre jobban megeredt a szó, mely a betlehemi pusztáról lassankint hazarepült, s kezdett megtelni derével. Vagyis az ideje megjött a játéknak, melyet előre megbeszéltünk. Ránéztem hát a mókamesterre, s így szóltam:

– Messze van még az idő, amikor szakálla lesz.

– Kinek? – kérdezte a kislány.

– Aki ma született, annak – feleltem.

Tudván, hogy a Kisdedről beszéltek, pírba borult a kislány arcocskája. Mi kedvesen neveltünk a rózsaszínű zúrzavaron, a mókamester pedig színre lépett, s így szólt:

– Hát én megelőztem az időt, hallják-e!

– No; s az hogy történt? – kérdezte a gazda.

A mókamester helyzetet vett, s kanyarítani kezdte a történetet, mondván:

– Hol van az a harcsafűrész, te legény? kérdi apám a tegnapi reggel. A helyin van, mondom neki, mire apám szól ismét: Hát ha a helyin van, akkor kondorítsd össze, mert megyünk s levágjuk azt a nagy fát a Csorgónál.

Itt megereszkedett egy kicsit a szóval, s folytatta:

– Hát mi el is mentünk, s egy óra alatt megérkeztünk, abban az irgalmatlan nagy hóban. Megkerültük a nagy fát, s a töviről szíjjelpallottuk azt a rengeteg havat. Aztán térdre ereszkedtünk, s neki a fűrész a fának; s oly lelkünkéből húztuk, hogy a fa ágain reszketett a hó. No de, haladtunk is dicséretesen, mert egy félóra múlva, mint egy recsegő zuhatag, földre dőndült a fa. S a dőndülés után, ahogy a verejtéket le akarnám vala törölni a homlokomról, hát odapillantottam a fa csonka törzsökére, de fel is akadt rögtön a szemem, mert a fatörzsök fehér lapján nem semmit láttam, hanem az elszomorodott Jézus szakállas fejét.

– Jaj, igazán?! – mondta a kislány, mire a mókamester még bizonykodott is, mondván:

– A béka a hitetlenek nyelvre rakja a tojásait, ha nem így volt.

Éppen tettük volna, hogy tünezzünk a nagy csodán, de akkor megszólalt a nagymondó, s tiszte szerint így szólt:

– Assemmi, hallják-e! Hanem János keresztapám a múlt héten egy vaddisznót lőtt, jó nagy vadkocát. Otthon neki is állott mindjárt, hogy felhasítja; s ahogy ott előttünk éppen felvágja vala a hasát, hát a hasadékból két vadmalac szökött elő.

– Jaj, csakugyan?! – mondta ismét a kislány.

– Bizony – fűzte tovább a nagymondó. – De keresztapámnak is volt esze bezzeg, mert hogy megjegyyezze azt a két vadmalacot, a fülit mindjárt behasította mind a kettőnek; s aztán elcsapta őket az erdőre, hogy majd jövőre meglője őket, mint kész disznókat s jogos tulajdonait.

– Aj, beh okos volt! – ámult a kislány.

– Okos-okos – nézett a kislányra a mókamester. – De aki elbeszélte, az sem ingyen tette, mert igen nézi a maga fülit.

Megrebbent rögtön a kislány, s a két tenyerével letakarta mindjárt a két fület; s a két szeme pedig fényben röpdösött, mint két cseppecske madár.

Mosolyogtunk is rajta, de szerettük is.

S kedvelt ő is minket, úgy emlékszem, mert elmenőben virágot tűzött a sapkáinkra. S mi azokban a virágos kucsmákban rázendítettünk egy új énekre; s a patyolat estében zengedezve haladván egy másik lányos ház felé, ragyogott nyilván a mi szemünk is, mint a betlehemi csillag.

Vitéz lélek. Jelenet Tamási Áron darabjának a sepsiszentgyörgyi Tamási Áron színházbeli előadásából (fent és lent), valamint a Nemzeti Színház produkciójából (jobbra).
| fotók: Barabás Zsolt, Eöri Szabó Zsolt

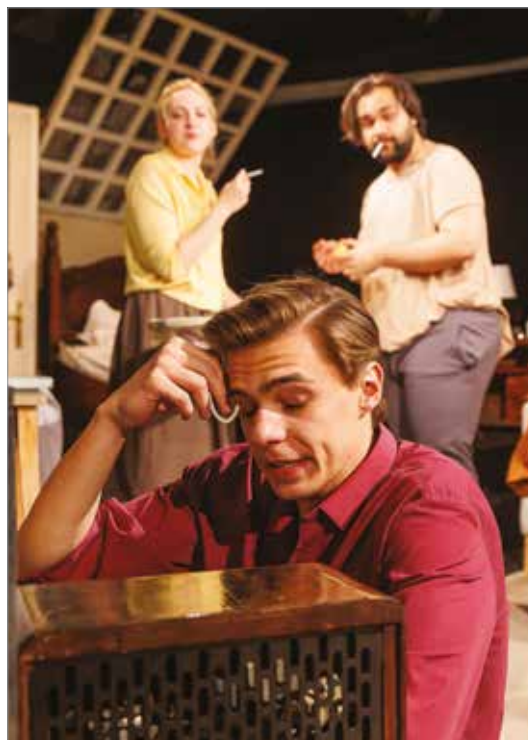

JAN. 9. | ÁRNYÉKSORS

KLEBELSBERG KUNO TÁRSA » A két világháború közötti neves kultuszminiszter feleségéről, Botka Saroltáról szól Hedry Mária darabja. Egy árnyékban töltött élet drámája.

mikor? hol?

január 9. – 19 óra • Kaszás Attila Terem

JAN. 15., 16. | DÜHÖNGŐ IFJÚSÁG

JOHN OSBORNE KLASSZIKUSA » A Színház- és Filmművészeti Egyetem negyedéves hallgatóinak új vizsgaelőadása. Közreműködik Rátóti Zoltán.

mikor? hol?

január 15., 16. – 19 óra • Bajor Gizi Szalon

JAN. 22. | DIÁKSZÍNJÁTÁSOK

ÁDÁMOK ÉS ÉVÁK ÜNNEPE » tizenegyedik alkalommal lépnek fel a Nemzetiben középiskolás diákszínjátások. A téma: a Biblia.

mikor? hol?

január 22. – 19 órától • Nagyszínpad

JAN. 14. | MÁJUS

SZÉP ERNŐ KLASSZIKUSA » A Színház- és Filmművészeti Egyetem vizsgaelőadása 2024 márciusa óta a Nemzeti műsorán.

mikor? hol?

január 14. – 19 óra • Kaszás Attila Terem

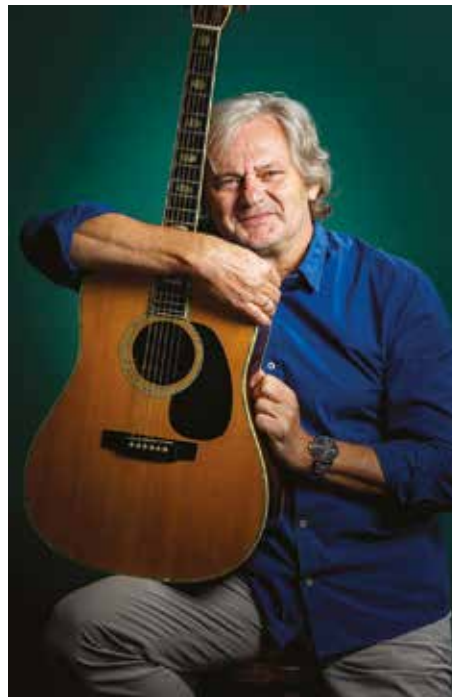

JAN. 25., 26. | PAJTASZÍNHÁZ

FALUSI SZÍNJÁTSZÓK » 10. alkalommal adnak egymásnak találkoztát a Pajtaszínházi Szemlén amatőr társulatok a Magyar kultúra napja alkalmából a Nemzetiben.

mikor? hol?

január 25., 26. • Nemzeti Színház

JAN. 28. | FEDÁK SÁRI

SZÚCS NELLI ESTJE » Fedák Sári volt „A” primadonna. Sztár Pest-től New Yorkig. Megjárta a siker csúcsait és a történelem poklát. Méltán ünnepelték, és méltatlanul félreállították.

mikor? hol?

január 28. – 19 óra • Bajor Gizi Szalon

JAN. 31. | RZ64

RÁTÓTI ZOLTÁN-SZÓLÓKONCERT » Sülyi Péter és Müller Péter Sziámi dalszövegei Rátóti Zoltán zenéjével és előadásában. Egy nem kerek születésnap koncert.

mikor? hol?

január 31. – 19 óra • Bajor Gizi Szalon

RÁHANGOLÓ

dramaturgjaink várják az érdeklődőket

Ázott hajában hét halott bogár ragyog

január 18. – ráhangoló – 12 óra 30-tól

január 18. – ráhangoló – 18 óra 30-tól
a nagyszínpadon

KÖZÖNSÉGTALÁLKOZÓ

találkozás, beszélgetés a művészekkel, alkotókkal

Ázott hajában hét halott bogár ragyog

január 18. – a 13 órai előadás után

január 18. – a 19 órai előadás után

Don Juan

január 31. – az előadás után közönségtalálkozó

Helyszín: a Nemzeti Színház első emeleti előcsarnoka

Olvasson színházat!

www.nemzetiszinhas.hu/magazin

Déryné
program

ÍRTA:

SZILÁGYI ANDOR

RENDEZTE:

KIS DOMONKOS MÁRK

A BAJNOKOK BAJNOKA

PAPP LACI

PAPP LACI HAVASI PÉTER ADLER ZSIGMOND IVASKOVICS VIKTOR PELIKÁN VERA VAS JUDIT GIGI BISZKU BÉLA KASZÁS MIHÁLY GÁSPÁR SÁNDOR DÁNYI KRISZTIÁN

KUTAS ISTVÁN KÁRPÁTI BARNABÁS VANCSÁKNÉ CSERMANEK JOHANDA ERDÉLYI TIMEA

DRAMATURG SÉNYI FANNI DÍSZLET TÓTH KÁZMÉR JELMEZ ÁRVA NÓRA SÜGŐ KABÓDI SZILVIA PRODUKCIÓS ASSZISZTENS SPISÁK ISTVÁN

VISUAL MADARÁSZ „MADÁR” JÁNOS ÉS MADARÁSZ GERGŐ AKCIÖRENDEZŐ GULYÁS KISS ZOLTÁN SZAKMAI SUPERVISOR KOVÁCS „KOKÓ” ISTVÁN

VÁLTSON BÉRLETET A 2024/2025-ÖS ÉVADRA IS!

Válasszon szabadbérleteink közül! Ön választhatja ki az előadást, a helyszínt, a helyet és az időpontot is! Szabadbérleteinkben nagyszínpadi és stúdiósínpados előadásokat tetszése szerint választhat. Bérleteinket kedvező áron, a napi jegyárnál átlagosan 25%-kal olcsóbban vásárolhatja meg.

SZABADBÉRLETEK

A bérletek a Nemzeti Színház saját előadásaira használhatók fel, jegyár kategóriáktól függetlenül, a szabad helyek függvényében

JÁSZAI MARI bérlet, 4 szabadjegyet tartalmaz

9 900 Ft

FEDÁK SÁRI bérlet, 3 szabadjegyet tartalmaz

7 900 Ft

DIÁKBÉRLETEK

Bármely, repertoáron lévő nagyszínpadi és stúdiósínpados előadásra érvényesek

BUBIK ISTVÁN diákbérlet, 4 szabadjegyet tartalmaz

6 000 Ft

LATINOVITS ZOLTÁN diákbérlet, 3 szabadjegyet tartalmaz

4 500 Ft

VÁLASZTHATÓ ELŐADÁSOK LISTÁJA

NAGYSZÍNPAD

Szarka Tamás: **ESTHAJNAL** • Jan Fabre: **A VÉR** • Oscar Wilde: **SALOME** • Eugene Labiche- Mark Michel: **OLASZ SZALMAKALAP** • Kirill Fokin: **KING LEAR SHOW** • Katona József: **BÁNK BÁN** • William Shakespeare: **RÓMEÓ ÉS JÚLIA** • Molière: **DON JUAN** • Józsa Péter Pál: **AGÓN** • Mihail Bulgakov: **A MESTER ÉS MARGARITA** • **CSÍKSOMLYÓI PASSIÓ** • Vörösmarty Mihály: **CSONGOR ÉS TÜNDE** • Gárdonyi Géza – Zalán Tibor: **EGRI CSILLAGOK** • Petőfi Sándor: **JÁNOS VITÉZ** • Sarkadi – Fábri – Nádasy – Vincze: **KÖRHINTA** • **TIZENHÁROM ALMAFA** - Wass Albert művei és korabeli dokumentumszövegek alapján • Tamási Áron: **VITÉZ LÉLEK**

STÚDIÓSÍNPADOK

Molnár Ferenc: **LILIAM** • Vecsei H. Miklós és a QJÚB: **ÁZOTT HAJÁBAN HÉT HALOTT BOGÁR RAGYOG** • Molnár Ferenc: **EGY, KETTŐ, HÁROM – AZ IBOLYA** • Nyikolaj Gogol: **A REVIZOR** • Sík Sándor: **ISTVÁN KIRÁLY** • Tamási Áron: **TÜNDÖKLŐ JEROMOS** • Bertolt Brecht: **KURÁZSI MAMA** • Bertolt Brecht: **A KAUKÁZUSI KRÉTAKÖR** • Hubay Miklós: **ŐK TUDJÁK MI A SZERELEM** • Lukácsy György: **HAZATÉRÉS** • Georg Büchner: **WOYZECK** • Euripidész: **BAKKHÁNSNŐK** • Földes László Hobo: **AZ UTCAZENÉSZ** • Petőfi Sándor: **A HELYSÉG KALAPÁCSA** • Nyikolaj Gogol: **HÁZTŰZNÉZŐ** • Szabó Magda: **AZ AJTÓ** • Székely János: **CALIGULA HELYTARTÓJA** • Anton Csehov: **EGYFELVONÁSOS KOMÉDIÁK** • Szergej Medvegyev: **FODRÁSNŐ** • Földes László Hobo: **HALJ MEG ÉS NAGY LESZEL** • Szilágyi Andor: **LEÁNDER ÉS LENSZIROM** • Örkény István: **MACSKAJÁTÉK** • Örkény István: **TÓTÉK** • Földes László Hobo: **TUDOD, HOGY NINCS BOCSÁNAT** • Berecz András **ÖNÁLLÓ ESTJEI** • Szűcs Nelli önálló estje: **FEDÁK SÁRI**

- » A bérletek a stúdiósínpadokon nem helyreszólóak, a helyfoglalás az érkezés sorrendjében történik!
- » A bérletek nem érvényesek a premierekre és egyes vendégelőadásokra.
- » A bérletek a 2024/25-ös évadban érvényesek, beváltásuk a 2024/25-ös évad utolsó előadásáig lehetséges.
- » A bérletek automatikus belépésre nem jogosítanak, minden esetben jegyre kell váltani személyesen vagy online, bővebb információ és segítség a Nemzeti Színház jegypénztárában kérhető.
- » Diákbérlet vásárlása csak személyesen a jegypénztárban lehetséges, diákigazolvány bemutatásával!
- » A műsorváltozás jogát fenntartjuk!

HAVI MŰSOR

Nagyszínpad	27 P	15:00	Ázott hajában hét... Vecsei H. Miklós és a QJÚB
Gobbi Hilda Színpad	27 P	11:00	Leánder és Lenszirom Szilágyi Andor
Gobbi Hilda Színpad	27 P	15:00	Leánder és Lenszirom Szilágyi Andor
Nagyszínpad	28 Szo	15:00	Salome Oscar Wilde
Gobbi Hilda Színpad	28 Szo	15:00	Mennyei szép rózsza... - Mária misztériuma Fabók Mancsi Bábszínháza
Gobbi Hilda Színpad	28 Szo	19:00	Mennyei szép rózsza... - Mária misztériuma Fabók Mancsi Bábszínháza
Kaszás Attila Terem	28 Szo	19:00	Ők tudják, mi a szerelem Hubay Miklós
Nagyszínpad	29 V	15:00	Vér vagyok Jan Fabre
Kaszás Attila Terem	29 V	19:00	Ők tudják, mi a szerelem Hubay Miklós
Nagyszínpad	30 H	19:00	Esthajnal Szarka Tamás
Gobbi Hilda Színpad	30 H	19:00	Fodrásznő Szergej Medvegyev

JANUÁR

Nagyszínpad	4 Szo	15:00	Esthajnal Szarka Tamás
Nagyszínpad	5 V	15:00	Esthajnal Szarka Tamás
Gobbi Hilda Színpad	5 V	19:30	István király Sík Sándor
Nagyszínpad	7 K	11:00	János vitéz Petőfi Sándor
Gobbi Hilda Színpad	7 K	19:00	Macskajáték Örkény István
Nagyszínpad	8 Sze	11:00	János vitéz Petőfi Sándor
Nagyszínpad	9 Cs	10:00	János vitéz Petőfi Sándor
Nagyszínpad	9 Cs	15:00	János vitéz Petőfi Sándor
Kaszás Attila Terem	9 Cs	19:00	Árnyéksors Hedry Mária I a Kastély Kamaraszínhát vendéglőadása
Nagyszínpad	10 P	11:00	János vitéz Petőfi Sándor
Kaszás Attila Terem	10 P	15:00	Ők tudják, mi a szerelem Hubay Miklós
Nagyszínpad	11 Szo	19:00	King Lear Show Shakespeare Lear király című műve nyomán írta Kirill Fokin
Gobbi Hilda Színpad	11 Szo	15:00	István király Sík Sándor
Nagyszínpad	12 V	15:00	King Lear Show Shakespeare Lear király című műve nyomán írta Kirill Fokin
Kaszás Attila Terem	12 V	19:00	Ők tudják, mi a szerelem Hubay Miklós
Gobbi Hilda Színpad	13 H	19:00	Macskajáték Örkény István
Nagyszínpad	14 K	11:00	János vitéz Petőfi Sándor
Kaszás Attila Terem	14 K	19:00	Május Szép Ernő I SZFE vizsgaelőadás
Nagyszínpad	15 Sze	11:00	János vitéz Petőfi Sándor
Kaszás Attila Terem	15 Sze	19:00	Az öngyilkos Nyikolaj Erdman
Bajor Gizi Szalon	15 Sze	19:00	Dühöngő ifjúság John Osborne I SZFE vizsgaelőadás

2024. DECEMBER – 2025. JANUÁR

Nagyszínpad	16 Cs	10:00	János vitéz Petőfi Sándor
Nagyszínpad	16 Cs	15:00	János vitéz Petőfi Sándor
Bajor Gizi Szalon	16 Cs	19:00	Dühöngő ifjúság John Osborne SZFE vizsgaelőadás
Nagyszínpad	17 P	11:00	János vitéz Petőfi Sándor
Kaszás Attila Terem	17 P	19:00	Ők tudják, mi a szerelem Hubay Miklós
Nagyszínpad	18 Szo	13:00	Ázott hajában hét... Vecsei H. Miklós és a QJÚB *ráhangoló, közönségtalálkozó
Nagyszínpad	18 Szo	19:00	Ázott hajában hét... Vecsei H. Miklós és a QJÚB *ráhangoló, közönségtalálkozó
Kaszás Attila Terem	18 Szo	15:00	Ők tudják, mi a szerelem Hubay Miklós
Gobbi Hilda Színpad	19 V	17:00	Fodrásznő Szergej Medvegyev
Nagyszínpad	20 H	19:00	Salome Oscar Wilde
Nagyszínpad	21 K	15:00	Salome Oscar Wilde
Gobbi Hilda Színpad	21 K	19:00	Egy, kettő, három – Az ibolya Molnár Ferenc
Gobbi Hilda Színpad	22 Sze	19:00	Egy, kettő, három – Az ibolya Molnár Ferenc
Nagyszínpad	23 Cs	19:00	A Mester és Margarita Mihail Bulgakov
Nagyszínpad	24 P	15:00	A Mester és Margarita Mihail Bulgakov
Kaszás Attila Terem	24 P	19:00	Medvevára Földes László Hobo PREMIER
Nagyszínpad	27 H	15:00	King Lear Show Shakespeare Lear király című műve nyomán írta Kirill Fokin
Gobbi Hilda Színpad	27 H	19:00	Egyfelvonásos komédiák Anton Csehov
Kaszás Attila Terem	27 H	19:00	Medvevára Földes László Hobo
Nagyszínpad	28 K	19:00	Vér vagyok Jan Fabre
Kaszás Attila Terem	28 K	19:00	Medvevára Földes László Hobo
Bajor Gizi Szalon	28 K	19:00	Fedák Sári Szűcs Nelli önálló estje
Gobbi Hilda Színpad	29 Sze	15:00	A helység kalapácsa Petőfi Sándor
Kaszás Attila Terem	29 Sze	19:00	Isten bolondja Berecz András ének- és mesemondó estje
Nagyszínpad	30 Cs	19:00	Don Juan Molière
Gobbi Hilda Színpad	30 Cs	19:00	A helység kalapácsa Petőfi Sándor
Nagyszínpad	31 P	19:00	Don Juan Molière *közönségtalálkozó
Kaszás Attila Terem	31 P	19:00	Az öngyilkos Nyikolaj Erdman
Bajor Gizi Szalon	31 P	19:00	RZ-64 Rátóti Zoltán szólókoncertje

A *Don Juan*, a *Fodrásznő* 14, a *Vér vagyok* 18 éven felülieknek ajánlott!

* a **ráhangolóra** az előadások kezdete előtt 45 perccel, a **közönségtalálkozóra** az előadások után várjuk az érdeklődőket

Kísérőrendezvényeinkről a 56–57. oldalon tájékozódhatnak. | A műsorváltoztatás jogát a színház fenntartja!

FIZESSEN ELŐ ÉS NYERJEN!

HA 2025. FEBRUÁR 10-IG ELŐFIZET A KÉPMÁS MAGAZINRA,
MEGNYERHETI A TÖBB MINT 200 NYEREMÉNY EGYIKÉT.

FŐDÍJAK:

➤ 3 nap/2 éjszakás családi wellnesshétvégét teljes ellátással a Szigetközbe, az **Orchidea Hotel Lipótba**

➤ 3 nap/2 éjszakás páros wellnesshétvégét teljes ellátással a Szigetközbe, az **Orchidea Hotel Lipótba**

10 lapszám

12 480 Ft/év

Több előfizetés = nagyobb esély a nyereményre.

Előfizetés és részletek:
kepmas.hu/akcio2024

Az akció azokra a nyomtatott, belföldi előfizetésekre érvényes, amelyeknek az előfizetési díját az előfizető 2024. október 1. és 2025. február 10. között kiegyenlítette.

További információ:

elofizetes@kepmas.hu

SLAVA'S SNOWSHOW +8

Szlava POLUNYIN cirkusz előadása a Nemzeti Színház Nagyszínpadán

Rendező: Szlava Polunyin | G.A.A.P. Ltd. szervezésében • London, Egyesült Királyság

ELŐADÁSOK • 2025

május 30., 31 • 15 óra és 19 óra | június 1. • 15 óra | június 5. • 19 óra
június 6., 7. • 15 óra és 19 óra | június 8. • 15 óra

JEGYÁRAK: 4 900 Ft • 8 900 Ft • 10 900 Ft • 14 900 Ft • 18 900 Ft

Slava's SNOW SHOW

Információk és jegyvásárlás: www.nemzetiszinhas.hu

A Nemzeti Magazin
az interneten:
www.nemzetisinhaz.hu

Jelenet a VÉR VAGYOK című előadásból | fotó: Eöri Szabó Zsolt

PREMIER | Földes László Hobo: **MEDVEVÁRA**

JANUÁRI ELŐADÁSOK | Szarka Tamás: **ESTHAJNAL** | Sík Sándor: **ISTVÁN KIRÁLY** |
Petőfi: **JÁNOS VITÉZ** | Örkény: **MACSKAJÁTÉK** | Hubay Miklós: **ŐK TUDJÁK, MI A SZERELEM** |
Kirill Fokin: **KING LEAR SHOW** | Szép Ernő: **MÁJUS** | Nyikolaj Erdman: **AZ ÖNGYILKOS** |
John Osborne: **DÜHÖNGŐ IFJÚSÁG** | Vecsei H. Miklós és a QJÚB: **ÁZOTT HAJÁBAN HÉT HALOTT**
BOGÁR RAGYOG | Szergej Medvegyev: **FODRÁSZNŐ** | Oscar Wilde: **SALOME** |
Molnár: **EGY, KETTŐ, HÁROM – AZ IBOLYA** | Bulgakov: **A MESTER ÉS MARGARITA** |
Csehov: **EGYFELVONÁSOS KOMÉDIÁK** | Jan Fabre: **VÉR VAGYOK** | Szűcs Nelli önálló estje: **FEDÁK**
SÁRI | Petőfi: **A HELYSÉG KALAPÁCSA** | Berecz András önálló estje: **ISTEN BOLONDJA** |
Molière: **DON JUAN**